Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 5 ta' Mejju 2022
(OR. en)

8781/22

COH 36
ENV 395
COMPET 293
SAN 245
EDUC 143
EMPL 155
RECH 218
TRANS 264
AGRI 174
POLCOM 28
RELEX 586
POSEIDOM 1
POSEICAN 1
POSEIMA 1

NOTA TA' TRAŻMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	5 ta' Mejju 2022
lil:	Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill
Nru dok. Cion:	COM(2022) 198 final
Suġġett:	KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI Inpoġġu lin-nies l-ewwel, niżguraw tkabbir sostenibbli u inklużiv, nilliberaw il-potenzjal taż-żoni ultraperiferiċi tal-UE

Id-delegazzjonijiet għandhom isibu mehmuż id-dokument COM(2022) 198 final.

Mehmuż: COM(2022) 198 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Strasburgu, 3.5.2022
COM(2022) 198 final

KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI

Inpoġġu lin-nies l-ewwel, niżguraw tkabbir sostenibbli u inklużiv, nilliberaw il-potenzjal taż-żoni ultraperiferiċi tal-UE

{SWD(2022) 133 final} - {SWD(2022) 134 final}

MT MT

INTRODUZZJONI

Ħames miljun ċittadin tal-UE jgħixu fl-aktar partijiet remoti tal-Unjoni, ir-reġjuni ultraperiferiċi: Guadeloupe, il-Guyana Franċiża, Martinique, Mayotte, Réunion u Saint Martin (Franza); l-Azores u Madeira (il-Portugall); u l-Gżejjer Kanarji (Spanja). Dawn huma parti integrali mill-UE, li jinsabu strateġikament fl-Oċean Atlantiku, fil-baċir tal-Karibew, fl-Amerika t'Isfel u fl-Oċean Indjan.

Ir-reġjuni ultraperiferiċi jirrappreżentaw assi ewlenin: popolazzjoni żagħżugħa, żoni ekonomiċi marittimi estensivi, bijodiversità unika, sorsi rikki ta' enerġija rinnovabbli, post u klima adattati għax-xjenzi spazjali, attivitajiet tal-astrofiżika, kif ukoll infrastruttura spazjali importanti. It-tkabbir tal-PDG reali per capita f'xi wħud minn dawn ir-reġjuni kien qiegħed jissupera l-medja tal-UE[1]. Bl-istrateġiji tal-iżvilupp, ir-riformi u l-investiment xierqa, id-distakk mal-bqija tal-UE jista' għalhekk jitnaqqas fil-ġejjieni. Barra minn hekk, dawn ir-reġjuni jirrappreżentaw lokalitajiet imbiegħda tal-Unjoni Ewropea madwar id-dinja b'potenzjal biex itejbu l-kooperazzjoni u r-relazzjonijiet mal-pajjiżi u t-territorji ta' madwarhom.

Fl-istess ħin, ir-reġjuni ultraperiferiċi jiffaċċjaw restrizzjonijiet permanenti għall-iżvilupp tagħhom kif rikonoxxut fl-Artikolu 349 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea. It-Trattat jipprevedi miżuri speċifiċi biex jappoġġaw lir-reġjuni ultraperiferiċi, inkluża l-applikazzjoni mfassla tad-dritt tal-Unjoni f'dawn ir-reġjuni u l-aċċess għall-programmi tal-UE.

Filwaqt li dawn ir-reġjuni huma pjuttost differenti minn xulxin, jikkondividu xi speċifiċitajiet, bħall-pożizzjoni remota, l-insularità[2], id-daqs tagħhom li fil-biċċa l-kbira huwa żgħir, il-vulnerabbiltà għat-tibdil fil-klima, l-ekonomiji li jiddependu fuq ftit setturi, b'livelli ta' qgħad u ta' prodott domestiku gross (PDG) li huma ferm agħar mill-medji tal-UE u dawk nazzjonali[3]. Mayotte għandha l-iktar PDG baxx per capita tal-UE (30 %) u l-ogħla qgħad (27,8 %)[4]. Bosta reġjuni bħal dawn raw nuqqas ta' konverġenza mal-bqija tal-UE[5] matul dawn l-aħħar żewġ deċennji u issa huma partikolarment esposti għall-kombinazzjoni ta' prezzijiet għoljin tal-enerġija u l-kriżi tal-ikel imminenti li rriżultat mill-invażjoni Russa tal-Ukrajna.

Sabiex jilħqu l-potenzjal tagħhom, uħuf mir-reġjuni ultraperiferiċi jeħtieġ li jindirizzaw il-ħtiġijiet bażiċi li huma essenzjali għall-kwalità tal-ħajja u biex jintlaħqu l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli[6], bħall-aċċess għall-ilma, l-edukazzjoni, is-saħħa jew it-trasport. Il-fatturi demografiċi se jkollhom ukoll rwol ewlieni: filwaqt li l-popolazzjoni hija mistennija li tittripplika f'Mayotte u tirdoppja fil-Guyana Franċiża sal-2100, tali ħtiġijiet huma mistennija li jiżdiedu wkoll[7]. Xi reġjuni, bħall-Gżejjer Kanarji, il-Guyana Franċiża, Mayotte u Saint-Martin, jinsabu

---

1 Skont il-kalkoli ta' REGIO dwar it-tkabbir tal-PDG reali per capita bejn l-2000 u l-2019, Guadeloupe, Martinique, Réunion, Mayotte u l-Azores għandhom tkabbir fil-PDG reali per capita li jaqbeż il-medja tal-UE ta' 1,2 % (Ir-rapport dwar il-koeżjoni tal-2022, ec.europa.eu żid il-link tar-rapport).

2 Ir-reġjuni ultraperiferiċi huma l-gżejjer jew l-arċipelagi kollha ħlief il-Guyana Franċiża fl-Amerka t'Isfel.

3 Eurostat, kodiċi: nama_10r2gdp, fl-2020, il-PDG f'parità tal-kapaċità tal-akkwist meta mqabbel mal-medja tal-UE varja minn 30 % tal-medja tal-UE f'Mayotte (l-aktar baxx fl-UE) għal 76 %. Mill-2010 sal-2020, il-PDG meta mqabbel mal-livell medju tal-UE fil-Gżejjer Kanarji naqas minn 83 % għal 62 %; fl-Azores minn 75 % għal 67 %; u f'Madeira minn 81 % għal 69 %.

4 Eurostat, kodiċi: LFST_R_LFU3RT, barra minn hekk, uħud mill-ogħla rati ta' qgħad fost iż-żgħażagħ jinsabu fi Guadeloupe (41,5 %), f'Mayotte (55,4 %) u f'Martinique (38,3 %).

5 Eurostat, kodiċi: nama_10r_2gdp, tqabbil tal-PDG fl-2000 u fl-2020.

6 B'mod partikolari l-għanijiet "inxejnu l-faqar", "saħħa u benesseri tajbin", "edukazzjoni ta' kwalità", "ugwaljanza bejn il-ġeneri", "ilma nadif u sanità", "enerġija affordabbli u nadifa", "xogħol deċenti u tkabbir ekonomiku", "inugwaljanza mnaqqsa", "azzjoni klimatika".

7 Eurostat, kodiċi: proj_19rp3, il-popolazzjoni ta' Mayotte għandha tiżdied minn 279 000 fl-2020 għal 782 000 fl-2100; Il-popolazzjoni tal-Guyana għandha tiżdied minn 289 000 fl-2020 għal 591 000 fl-2100.

wkoll taħt pressjoni konsiderevoli mill-migrazzjoni irregolari. Min-naħa l-oħra, fl-istess perjodu, il-popolazzjoni hija mistennija li tonqos b'mod konsiderevoli f'xi reġjuni ultraperiferiċi oħra[8] minħabba l-migrazzjoni taż-żgħażagħ li jkunu qegħdin ifittxu l-opportunitajiet.

Din il-Komunikazzjoni tippreżenta l-prijoritajiet għall-azzjoni tal-UE ma' dawn ir-reġjuni u għalihom. Wara l-kriżi tal-COVID-19, din għandha l-għan li tpoġġi lin-nies ta' dawn ir-reġjuni l-ewwel fit-triq lejn l-irkupru u t-tkabbir sostenibbli. Dawn iridu jkunu ankrati fit-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali bħala vetturi tat-trasformazzjoni koeżiva u inklużiva tas-soċjetà, tad-diversifikazzjoni ekonomika, u tal-ħolqien tal-impjiegi, li jindirizzaw il-ħtiġijiet tan-nies. Il-Komunikazzjoni tibni fuq l-implimentazzjoni tas-sħubija strateġika tal-2017 ma' dawn ir-reġjuni[9], ippreżentata f'rapport tal-2020 lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill[10].

L-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi jitqiesu fil-leġiżlazzjoni, il-fondi u l-programmi ddedikati tal-UE. Il-Kummissjoni hija impenjata li tkompli tintegra l-ispeċifiċitajiet ta' dawn ir-reġjuni fil-leġiżlazzjoni u l-politiki tal-UE biex tagħti spinta lill-iżvilupp tagħhom permezz ta' approċċi mfassla apposta u bbażati fuq il-post. Din il-Komunikazzjoni tippreżenta l-inizjattivi proposti tal-Kummissjoni, li tikkomplementa u tappoġġa azzjoni reġjonali u nazzjonali. Il-Kummissjoni, b'mod partikolari, se ssaħħaħ id-djalogu ma' dawn ir-reġjuni, tipprovdi appoġġ imfassal apposta, u se tgħin biex tittejjeb il-kapaċità amministrattiva, biex dawn ir-reġjuni jibbenefikaw bis-sħiħ mill-politiki tal-UE.

Filwaqt li l-UE għandha rwol ewlieni biex tikkontribwixxi għall-isfruttar tal-potenzjal tat-tkabbir tar-reġjuni ultraperiferiċi, il-benesseri u l-iżvilupp tagħhom jiddependu fundamentalment fuq għażliet u azzjonijiet mir-reġjuni nfushom u l-Istati Membri tagħhom. Hija r-responsabbiltà tagħhom li jfasslu u jimplimentaw strateġiji ta' żvilupp imfassla għal kull reġjun, filwaqt li jistabbilixxu l-prijoritajiet it-tajba u jużaw bis-sħiħ il-possibbiltajiet ta' finanzjament ipprovduti mill-istrumenti Ewropej. Dawn l-istrateġiji jeħtieġ li jantiċipaw u jirrispondu għall-ħtiġijiet tan-nies, jindirizzaw l-ostakli għat-tkabbir, jisfruttaw l-assi, jiddiversifikaw l-ekonomija, iżidu l-awtosuffiċjenza, jespandu r-rabtiet kummerċjali, jiżviluppaw il-ħiliet u jiġġeneraw l-impjiegi.

Għalhekk, il-Komunikazzjoni, filwaqt li tistabbilixxi għadd ta' inizjattivi li jridu jiġu żviluppati fil-livell tal-UE, tinkoraġġixxi l-azzjoni minn dawn ir-reġjuni u l-Istati Membri tagħhom, pereżempju biex jiġu indirizzati l-ispeċifiċitajiet tagħhom fil-politiki u fl-għodod trażversali, inklużi l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (RRF)[11] u l-fondi tal-politika ta' koeżjoni[12] u f'għodod orizzontali bħall-Istrument ta' Appoġġ Tekniku (TSI)[13]. Il-Komunikazzjoni tipproponi wkoll li tingħata attenzjoni speċjali lil dawn ir-reġjuni f'azzjonijiet rilevanti biex jintlaħqu l-miri mifruxa mal-UE kollha bħal pereżempju taħt il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali[14] u l-azzjoni klimatika.

Din il-Komunikazzjoni tqis il-kontribut li nġabar minn konsultazzjoni pubblika li saret minn Lulju sa Novembru 2021[15], minn erba' laqgħat immirati mar-reġjuni ultraperiferiċi u l-Istati Membri tagħhom, laqgħat bilaterali mal-amministrazzjonijiet tar-reġjuni ultraperifiċi, mid-dikjarazzjoni tal-Konferenza tal-Presidenti tar-Reġjuni Ultraperiferiċi (Conférence des présidents

8 Eurostat, kodiċi: proj_19rp3, Madeira, l-Azores, Martinique u Guadeloupe.
9 COM(2017) 623 final.
10 COM(2020) 104 final.
11 Il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (ec.europa.eu); Ir-Regolament (UE) 2021/241.
12 Ir-Regolament (UE) 2021/1058; Ir-Regolament (UE) 2021/1057.
13 Ir-Regolament (UE) 2021/240.
14 Il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali (ec.europa.eu).
15 Ir-reġjuni ultraperiferiċi – aġġornament tas-sħubija strateġika tal-Kummissjoni ma' dawn ir-reġjuni (ec.europa.eu).

des régions ultrapériphériques, CPRUP) ta' Novembru 2021[16], mid-dokument ta' pożizzjoni konġunta tal-Istati Membri u tar-reġjuni ultraperiferiċi ta' Jannar 2022[17], mir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew[18], minn studju dwar l-impatt tal-pandemija f'dawn ir-reġjuni[19], kif ukoll mill-opinjonijiet tal-Kumitat tar-Reġjuni (KtR) u tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (KESE)[20]. Huwa jibni wkoll fuq il-proposti li jirriżultaw mill-Konferenza dwar il-Ġejjieni tal-Ewropa.

1. RISPONS GĦALL-PANDEMIJA U L-KRIŻI TAL-COVID-19

Ir-reġjuni ultraperiferiċi ntlaqtu partikolarment ħażin mill-kriżi tal-COVID-19. Fil-Gżejjer Kanarji, il-qgħad fost iż-żgħażagħ żdied drastikament minn 35,4 % fl-2019 għal 57,7 % fl-2020[21]. F'Saint-Martin, il-persuni li qed ifittxu impjieg żdiedu b'aktar minn 16 % sal-aħħar tal-2020 meta mqabbla mas-sena ta' qabel. Bejn l-2019 u l-2020, il-PDG naqas bi 11 % fil-Gżejjer Kanarji u b'7 % f'Madeira, meta mqabbel ma' tnaqqis ta' 7 % fi Spanja u 3 % fil-Portugall[22]. Ir-reġjuni ultraperiferiċi kienu affettwati wkoll minn tfixkil fil-katina tal-provvista. F'dan il-kuntest, fi ħdan is-Semestru Ewropew 2020, l-Istati Membri rilevanti ġew imħeġġa jsegwu linji ta' politika mmirati f'dawn ir-reġjuni biex jitnaqqas ir-riskju ta' disparitajiet li dejjem qed jikbru[23].

Il-Kummissjoni stabbiliet miżuri li jgħinu biex jittaffa l-impatt tal-pandemija. L-Inizjattivi ta' Investiment fir-Rispons għall-Coronavirus CRII u CRII+[24] idderiġew il-fondi tal-politika ta' koeżjoni biex jappoġġaw is-settur tas-saħħa, l-impjiegi, it-telexogħol u l-iskola mill-bogħod. Il-Qafas Temporanju tal-COVID-19 għall-Għajnuna mill-Istat[25] ippermetta li l-miżuri jappoġġaw lill-impriżi (notevolment l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju) u li jżommu l-impjieg fir-reġjuni ultraperiferiċi, xi wħud minn dawn kienu kofinanzjati mill-Assistenza fl-Irkupru għall-Koeżjoni (REACT-EU)[26]. Pereżempju, il-Kummissjoni awtorizzat aktar minn 20 skema ta' għajnuna biex jiġu ssalvagwardjati l-impjiegi u n-negozji fl-Azores u f'Madeira. Barra minn hekk, REACT-EU tipprovdi ammont addizzjonali għar-reġjuni ultraperiferiċi ta' EUR 146 miljun, flimkien ma' sehem mill-pakkett tal-Istati Membri tagħhom. Pereżempju, kważi terz tal-pakkett ta' REACT-EU ta' Franza ġie allokat lir-reġjuni ultraperiferiċi tagħha (EUR 1,2 biljun minn EUR 3,9 biljun) biex jappoġġa t-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali (eż. Wi-Fi fi Guadeloupe) u l-infrastruttura (eż. skejjel ġodda fil-Guyana Franċiża). Billi hija l-qofol ta' NextGenerationEU[27], l-RRF għandha l-għan li żżid ir-reżiljenza tal-Istati Membri u tappoġġa t-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali. Il-pjanijiet nazzjonali rilevanti għall-irkupru u r-reżiljenza (RRPs) jinkludu investimenti fir-reġjuni

16 CPRUP – Conférence des Présidents des Régions ultrapériphériques, Id-Dikjarazzjoni tas-CPRUP ta' Novembru 2021 (ec.europa.eu); Anness tad-dikjarazzjoni tas-CPRUP (ec.europa.eu)

17 Dokument ta' pożizzjoni konġunta tal-Istati Membri u r-reġjuni ultraperiferiċi ta' Jannar 2022 (outre-mer.gouv.fr).

18 Ir-Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew (2020/2120(INI)).

19 Study on the impact of COVID-19 on the Outermost Regions – Final Report, October 2021.

20 L-Opinjoni CDR 3319/2020 tal-KtR; L-Opinjoni ECO/567 tal-KESE.

21 Iċ-ċifri jirreferu għal tqabbil bejn ir-raba' trimestru tal-2019 u r-raba' trimestru tal-2020.

22 Eurostat, kodiċi: nama_10r_2gdp, Standard tal-kapaċità tal-akkwist (PPS) għal kull abitant f'% tal-medja tal-EU-27 (mill-2020).

23 Rakkomandazzjonijiet tal-Kunsill: Programmi Nazzjonali ta' Riforma tal-2020 ta' Franza (8429/20), Spanja (8428/20), il-Portugall (8441/20).

24 Ir-Regolament (UE) 2020/460; Ir-Regolament (UE) 2020/558.

25 Il-Politika tal-Kompetizzjoni – The COVID-19 State Aid Temporary Framework (ec.europa.eu); Il-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni - Qafas Temporanju għall-miżuri ta' għajnuna mill-Istat biex jingħata sostenn lill-ekonomija matul it-tifqigħa preżenti tal-COVID-19 (ĠU C 91I, 20.3.2020, p. 1), kif emendata mill-Komunikazzjonijiet tal-Kummissjoni C(2020) 2215 (ĠU C 112I, 4.4.2020, p. 1), C(2020) 3156 (ĠU C 164, 13.5.2020, p. 3), C(2020) 4509 (ĠU C 218, 2.7.2020, p. 3), C(2020) 7127 (ĠU C 340I, 13.10.2020, p. 1), C(2021) 564 (ĠU C 34, 1.2.2021, p. 6), u C(2021) 8442 (ĠU C 473, 24.11.2021, p. 1).

26 Ir-Regolament (UE) 2020/2221.

27 Ir-Regolament tal-Kunsill (UE) 2020/2094.

ultraperiferiċi tagħhom fil-banda wiesgħa, fl-enerġija nadifa u fit-trasport, fir-rinnovazzjoni tal-bini, fl-aċċess għas-suq tax-xogħol, fl-edukazzjoni u fit-taħriġ, fid-diġitalizzazzjoni, fl-akkomodazzjoni soċjali, fl-adattament għat-tibdil fil-klima, u fil-prevenzjoni tad-diżastri u r-reżiljenza għalihom. Il-pjan Portugiż jalloka b'mod speċifiku l-finanzjament għat-tranżizzjoni klimatika u diġitali fl-Azores u f'Madeira.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jindirizzaw il-ħtiġijiet tar-reġjuni ultraperiferiċi u jtejbu r-reżiljenza tagħhom fis-setturi u ktajjen tal-provvisti, b'mod partikolari fl-implimentazzjoni tal-RRPs u fil-programmi tal-politika ta' koeżjoni; jużaw ir-REACT-EU u jisfruttawha bis-sħiħ għar-reġjuni ultraperiferiċi, u jħaffu l-implimentazzjoni.

Il-Kummissjoni se:

- tagħti attenzjoni partikolari lir-reġjuni ultraperiferiċi f'diversi politiki fir-rapporti rilevanti tal-pajjiżi fil-proċess tas-Semestru Ewropew;
- tqis ir-reżiljenza tal-katina tal-provvista fir-reġjuni ultraperiferiċi[28] permezz ta' tħejjija u ġestjoni xierqa għall-kriżijiet fi ħdan l-Istrument tas-Suq Uniku ta' Emerġenza.

2. IRKUPRU U TKABBIR SOSTENIBBLI U INKLUŻIVI

Sabiex titkompla t-triq ta' rkupru tal-Ewropa, u fost inċertezza kbira kkawżata mill-invażjoni Russa tal-Ukrajna fil-bidu tal-2022, l-istrateġiji ta' rkupru u ta' tkabbir jeħtieġ li jiġu adattati għal kull wieħed mir-reġjuni ultraperiferiċi biex jissodisfaw il-ħtiġijiet speċifiċi tal-popolazzjoni (il-Kapitolu 2.1.), jappoġġaw l-aktar setturi affettwati, jiddiversifikaw u jimmodernizzaw l-ekonomija billi jibnu fuq l-assi (il-Kapitolu 2.2.), mirfuda mit-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali (il-Kapitolu 2.3).

2.1. INPOĠĠU LIN-NIES L-EWWEL: OPPORTUNITAJIET ĠUSTI U EKWI GĦAL KULĦADD

Ir-reġjuni ultraperiferiċi jbatu, bħala medja, mill-ogħla livelli ta' faqar, illitteriżmu, qgħad, żgħażagħ barra mill-edukazzjoni, impjieg jew taħriġ (not in employment, education or training, NEETs), u mill-aktar livelli baxxi ta' livell edukattiv milħuq fl-UE. Ħafna nies f'xi wħud minn dawn ir-reġjuni ma għandhomx ilma nadif, akkomodazzjoni diċenti, elettriku, edukazzjoni, kura tas-saħħa, trasport pubbliku u internet.

L-irkupru jeħtieġ li jqiegħed lin-nies l-ewwel, biex il-kwalità tal-ħajja ta' dawn ir-reġjuni tinġieb eqreb lejn il-medji tal-UE u dawk nazzjonali. Bħala tali, jenħtieġ li l-isforzi ta' rkupru jibdew billi jtaffu l-faqar, jindirizzaw il-ħtiġijiet bażiċi tal-popolazzjoni u b'mod partikolari joħolqu opportunitajiet għat-tfal u għaż-żgħażagħ permezz ta' approċċ integrat li jinkludi politiki nazzjonali u investiment fl-infrastruttura bażika, servizzi pubbliċi ta' kwalità għolja u kapaċità amministrattiva, ikkumplimentati minn politiki u fondi tal-UE. Huwa importanti f'dan il-kuntest li r-reġjuni ultraperiferiċi jiġu appoġġati fl-implimentazzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali u fl-ilħuq tal-miri tas-Summit ta' Porto għall-2030 dwar l-impjiegi, il-ħiliet u t-tnaqqis tal-faqar[29].

L-indirizzar tal-faqar, it-trawwim tal-ugwaljanza u l-inklużjoni

Fl-2019, is-sehem ta' persuni f'riskju ta' faqar kien ta' 28,5 % fil-Gżejjer Kanarji, 31,8 % fl-Azores u 27,8 % f'Madeira, li huwa ferm ogħla mill-medji tal-UE u dawk nazzjonali[30]. Ir-rata

---

28 L-opinjoni CDR 3319/2020 tal-KtR tiġbed l-attenzjoni li l-kriżi kkawżat problema serja f'dak li jirrigwarda d-distribuzzjoni tal-ikel fir-reġjuni ultraperiferiċi.

29 Porto Social Summit – Porto Social Commitment (2021portugal.eu): sal-2030 mill-inqas 78 % tan-nies ta' bejn l-20 u l-64 sena għandu jkollhom impjieg; mill-inqas 60 % tal-adulti għandhom jieħdu sehem f'taħriġ kull sena; mill-inqas 15-il miljun inqas persuna f'riskju ta' faqar.

30 Eurostat, kodiċi: ilc_peps11, medji: Il-Portugall 17,2 u Spanja 20,7.

tal-faqar fi Guadeloupe (34 %) hija aktar mid-doppju ta' dik ta' Franza kontinentali (14 %)[31]. Fil-komunitajiet rurali ta' Réunion, persuna waħda minn kull żewġ persuni tgħix taħt is-soll tal-faqar[32]. It-tfal u gruppi vulnerabbli oħra bħall-anzjani jinsabu f'riskju akbar ta' faqar. Pereżempju fl-2017, 8 minn 10 itfal f'Mayotte u 6 minn 10 fil-Guyana Franċiża kienu jgħixu f'unità domestika f'riskju ta' faqar[33].

Barra minn hekk, id-differenza bejn il-ġeneri fl-impjiegi hija ħafna ogħla fir-reġjuni ultraperiferiċi mill-medja tal-UE u hija partikolarment qawwija f'Mayotte, fejn il-perċentwal ta' nisa impjegati huwa madwar nofs dak tal-irġiel (23,9 % u 41,9 % rispettivament[34]). Il-qgħad fost in-nisa huwa ogħla mill-qgħad fost l-irġiel fir-reġjuni ultraperiferiċi kollha ħlief f'Réunion[35]. Il-promozzjoni tal-parteċipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol tista' żżid ir-rati tal-impjiegi, u b'hekk tikkontribwixxi għall-mira tal-impjiegi tal-Pilastru Ewropew ta' 78 % sal-2030. Dan jeħtieġ miżuri adegwati ta' bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata kif ukoll edukazzjoni u kura bikrija tat-tfal u kura fit-tul ta' kwalità tajba.

F'dan il-kuntest, l-azzjonijiet li jimmiraw lejn it-tnaqqis tad-distakk bejn il-ġeneri fl-impjiegi, fil-kura, fil-pagi u fit-teħid ta' deċiżjonijiet, u li jtemmu l-vjolenza abbażi tal-ġeneru[36] huma essenzjali, kif identifikat fl-istrateġija tal-UE dwar l-ugwaljanza bejn il-ġeneri[37]. L-istrateġija tal-UE dwar id-drittijiet tat-tfal[38] u l-Garanzija Ewropea għat-Tfal[39] jistgħu wkoll iservu bħala pjanijiet direzzjonali għal inizjattivi li għandhom l-għan li jipproteġu lit-tfal fir-reġjuni ultraperifiċi u jgħinuhom jiksbu d-drittijiet tagħhom. Il-fondi tal-politika ta' koeżjoni tal-UE – inkluż il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR) u l-Fond Soċjali Ewropew Plus (FSE+) – jistgħu jikkontribwixxu għal dawn l-objettivi. Pereżempju, fl-2014-2020, il-FEŻR ipprovda EUR 82 miljun biex jappoġġa l-infrastruttura tal-faċilitajiet tal-indukrar tat-tfal u tal-faċilitajiet soċjali f'Madeira u fl-Azores. L-investimenti tal-FSE+ fir-reġjuni ultraperiferiċi se jgħinu biex jiġu indirizzati l-faqar, l-esklużjoni soċjali, u jipprovdu għajnuna alimentari u materjali lil dawk l-aktar fil-bżonn.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– jistabbilixxu miri għall-implimentazzjoni tal-**Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali** fir-reġjuni ultraperiferiċi, filwaqt li jikkontribwixxu biex jintlaħqu l-miri ġenerali tiegħu; jiżguraw li l-miżuri f'dan il-kuntest jindirizzaw l-isfidi speċifiċi ta' dawn ir-reġjuni; jużaw bis-sħiħ il-FEŻR u l-FSE+, inkluża l-allokazzjoni addizzjonali speċifika għar-reġjuni ultraperiferiċi, biex jiġu indirizzati l-objettivi, il-miri u l-azzjonijiet tal-Pilastru;

– jiżviluppaw miżuri **biex jitnaqqas il-faqar** f'dawn ir-reġjuni fi ħdan il-politiki nazzjonali, b'enfasi fuq gruppi vulnerabbli inklużi l-anzjani; jivvalutaw l-impatt tar-riformi fuq il-faqar u l-inugwaljanzi;

– jagħtu attenzjoni speċjali lill-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fl-implimentazzjoni tal-**Garanzija għaż-Żgħażagħ u t-Tfal** f'dawn ir-reġjuni, b'mod partikolari l-pjanijiet ta' azzjoni tal-Garanzija Ewropea għat-Tfal;

31 INSEE Analyses Guadeloupe No 43, 2020.
32 INSEE Niveaux de vie et pauvreté à La Réunion en 2017 No 169, 2020.
33 INSEE Première No 1804, 2020.
34 Eurostat, kodiċi: LFST_R_LFE2EMPRTN.
35 Eurostat, kodiċi: LFST_R_LFU3RT, 2020.
36 COM(2022) 105 final.
37 COM(2020) 152 final.
38 COM(2021) 142 final.
39 Ir-Rakkomandazzjonijiet tal-Kunsill (UE) 2021/1004.

– jużaw il-fondi nazzjonali u tal-UE b'mod partikolari l-FSE+ biex jappoġġaw persuni f'riskju ta' faqar jew ta' esklużjoni soċjali, il-parteċipazzjoni bbilanċjata bejn il-ġeneri fis-suq tax-xogħol, l-aċċess għall-impjieg minn persuni b'diżabbiltà li jippromwovi l-inklużjoni soċjali tagħhom, il-kundizzjonijiet tax-xogħol ugwali, u biex jipproteġu l-vittmi tal-vjolenza.

Il-Kummissjoni se:

– tappoġġa lir-reġjuni ultraperiferiċi fl-implimentazzjoni tal-**Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali**; tirrifletti l-ispeċifiċitajiet tagħhom f'inizjattivi skont il-pjan ta' azzjoni tagħha; tissorvelja l-implimentazzjoni permezz tal-proċess tas-Semestru; tappoġġa diskussjonijiet ta' livell għoli dwar l-implimentazzjoni f'dawn ir-reġjuni;

– tivvaluta d-dimensjoni tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-pjanijiet ta' azzjoni nazzjonali li jimplimentaw il-**Garanzija Ewropea għat-Tfal** bl-għan li tiżgura li t-tfal f'dawn ir-reġjuni jgawdu l-istess opportunitajiet soċjali bħal dawk ta' bnadi oħra fl-UE u tappoġġa l-iskambju tal-aħjar prattiki;

– tissorvelja l-azzjonijiet ta' dawn ir-reġjuni li jirrigwardaw it-**tnaqqis tal-faqar**, l-integrazzjoni u l-ugwaljanza, u l-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-vjolenza fuq in-nisa[40];

– tappoġġa permezz tal-FSE+ azzjonijiet biex titnaqqas l-esklużjoni soċjali; timmonitorja l-implimentazzjoni tal-istrateġiji tal-inklużjoni soċjali (eż. l-aċċess għal servizzi essenzjali);

– tappoġġa l-parteċipazzjoni tar-reġjuni ultraperiferiċi fin-network tar-Reġjuni tal-Ekonomija Soċjali Ewropea u l-iskema tal-Missjonijiet tal-Ekonomija Soċjali tal-Ewropa.

L-aċċess għal akkomodazzjoni adegwata, ilma, internet u trasport u enerġija affordabbli

F'xi reġjuni ultraperiferiċi, ħafna nies ma għandhomx kundizzjonijiet tal-għajxien xierqa u aċċess għal servizzi bażiċi. Min-nies li jgħixu fil-Guyana Franċiża, 53 % jgħixu f'akkomodazzjoni ffullata żżejjed (8 % fi Franza kontinentali) u 56 % tar-residenzi f'Mayotte huma ffullati wisq[41]. L-aċċess għall-ilma ma huwiex biżżejjed f'xi reġjuni: f'Mayotte, terz tal-unitajiet domestiċi ma għandhomx aċċess għall-ilma ġieri[42]; fil-Guyana Franċiża, aktar minn 30 % tal-popolazzjoni ma għandhiex aċċess għall-ilma sħun[43]; fi Guadeloupe, in-nies ma għandhomx aċċess kontinwu għall-ilma minħabba tnixxijiet fin-network tad-distribuzzjoni tal-ilma[44]. Il-prezzijiet għoljin tal-enerġija aċċentwati mill-invażjoni Russa tal-Ukrajna jirriskjaw li jagħmlu l-elettriku għali wisq għal ħafna. In-nuqqas ta' trasport pubbliku jaffettwa l-aċċess għas-servizzi, l-edukazzjoni u l-opportunitajiet ta' xogħol.

Il-fondi tal-politika ta' koeżjoni għandhom rwol importanti biex jissodisfaw uħud minn dawn il-ħtiġijiet bażiċi. Pereżempju, fl-2014-2020, il-FEŻR u l-Fond ta' Koeżjoni (FK)[45] appoġġaw l-infrastruttura sostenibbli urbana tat-trasport, tal-ilma u tal-enerġija f'Madeira u fl-Azores b'EUR 116-il miljun. L-RRPs Portugiżi u Franċiżi jipprevedu investimenti fl-akkomodazzjoni soċjali. L-indirizzar tal-ħtiġijiet bażiċi tan-nies jeħtieġ investiment nazzjonali sinifikanti fl-infrastruttura, ikkumplimentat mill-fondi tal-UE. Dan jeħtieġ li jiġi rifless fl-ipprogrammar tal-

40 COM(2022) 105 final.
41 France Info abbażi tad-*data* tal-INSEE
42 INSEE Analyses Mayotte No 18, 2019.
43 INSEE Dossier Guyane No 10, 2020.
44 Fl-2019, ir-rata medja ta' telf tal-ilma minħabba problemi infrastrutturali kienet ta' 63 % fi Guadeloupe. Tnejn minn kull tliet faċilitajiet għat-trattament tal-ilma, ma humiex f'kundizzjoni sodisfaċenti. Eau et assainissement - Rapport chiffres clés (guadeloupe.developpement-durable.gouv.fr).
45 Il-FK huwa ta' benefiċċju għar-reġjuni ultraperiferiċi Portugiżi.

fondi tal-UE u fis-sottomissjonijiet għall-finanzjament taħt programmi tal-UE bħall-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa (FNE)[46].

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– jiżguraw aċċess għal akkomodazzjoni, ilma, elettriku, trasport u internet adegwati u affordabbli; jesploraw sinerġiji bejn il-baġits nazzjonali u l-fondi u l-għodod tal-UE, inklużi l-fondi tal-politika ta' koeżjoni; jistabbilixxu miri fil-livell reġjonali biex jintlaħqu l-ħtiġijiet bażiċi.

Il-Kummissjoni se:

– tappoġġa lir-reġjuni ultraperiferiċi u lill-Istati Membri tagħhom fil-kisba ta' sinerġiji bejn il-baġits nazzjonali u diversi fondi u programmi tal-UE – bħall-FEŻR, il-FSE+, il-FK u l-FNE – biex jiġu indirizzati l-ħtiġijiet bażiċi tan-nies.

Aċċess għall-kura tas-saħħa

Filwaqt li s-sistemi tas-saħħa tar-reġjuni ultraperiferiċi jvarjaw b'mod konsiderevoli, huma kkaratterizzati minn kapaċità aktar baxxa u minn inqas professjonisti tas-saħħa mill-medji nazzjonali u tal-UE[47]. Il-pandemija tal-COVID-19 uriet il-vulnerabbiltà u l-iżolament akuti ta' dawn ir-reġjuni. Dawn ir-reġjuni jbatu wkoll minn stennija tal-għomor baxxa[48], rati partikolarment għoljin ta' mortalità tat-trabi[49], tifqigħat ta' mard tropikali u tniġġis[50]. Huwa importanti li tissaħħaħ il-kapaċità medika, li jittejjeb l-aċċess għall-kura tas-saħħa, għall-promozzjoni tas-saħħa u għall-prevenzjoni tal-mard, u li tissaħħaħ it-tħejjija għal pandemiji.

Il-fondi tal-politika ta' koeżjoni u l-RRF jistgħu jipprovdu appoġġ, eż. għall-infrastruttura, għat-tagħmir, għat-taħriġ mediku u għas-soluzzjonijiet tas-saħħa diġitali. Pereżempju, l-RRP Franċiż se jinvesti fil-modernizzazzjoni tal-isptarijiet fir-reġjuni ultraperiferiċi. Il-programm EU4Health[51] jista' jappoġġa azzjonijiet biex jitnaqqsu l-inugwaljanzi fl-aċċess għall-kura tas-saħħa u biex tissaħħaħ it-tħejjija għall-kriżijiet, is-saħħa elettronika, il-promozzjoni tas-saħħa u l-prevenzjoni tal-mard. Interreg[52], strument ewlieni għall-kooperazzjoni bejn ir-reġjuni tal-UE u ma' pajjiżi ġirien li mhumiex l-UE, jista' jappoġġa ulterjorment il-kooperazzjoni fir-rigward tas-saħħa. Il-programm Ewropa Diġitali jappoġġa wkoll l-infrastruttura diġitali għall-aċċess għall-immaġnijiet u għad-*data* ġenomika għad-dijanjożi u l-kura.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– jappoġġaw l-iżvilupp tas-sistemi tas-saħħa u l-aċċess għall-kura, jiżviluppaw soluzzjonijiet tas-saħħa elettronika biex jgħinu fl-indirizzar tan-nuqqas ta' professjonisti tas-saħħa u fid-diġitalizzazzjoni tas-sistema tas-saħħa;

---

46 Ir-Regolament (UE) 2021/1153.

47 Eurostat, kodiċi: HLTH_RS_PRSRG, il-Mayotte għandu 81 tabib għal kull 100 000 persuna u l-Gujana Franċiża 219, il-medja tal-UE hija ta' 391.

48 Eurostat, kodiċi: DEMO_R_MLIFEXP, L-istennija tal-għomor fl-Azores u f'Madeira hija ta' 78,8 snin, il-medja Portugiża hija ta' 81,9.

49 Eurostat, kodiċi: DEMO_R_MINFIND, Il-mortalità tat-trabi fil-Guyana Franċiża hija kważi t-tripplu tal-medja tal-UE (9,7, medja tal-UE 3,4).

50 Il-klorodekon, pestiċida pprojbit fl-UE mill-2003, li kien jintuża fil-Karibew fl-imgħoddi, huwa marbut ma' żieda fir-rati tal-kanċer.

51 Ir-Regolament (UE) 2021/522.

52 Ir-Regolament (UE) 2021/1059.

- jipparteċipaw f'azzjonijiet taħt il-programm EU4Health, b'mod partikolari dwar it-tnaqqis tal-inugwaljanzi fis-saħħa, it-tħejjija u r-rispons għall-kriżijiet, is-saħħa elettronika, il-promozzjoni tas-saħħa u l-prevenzjoni tal-mard, l-aċċess għall-kura tas-saħħa, u l-mard tropikali; L-Istati Membri għandhom jindirizzaw il-ħtiġijiet speċifiċi tar-reġjuni ultraperiferiċi tagħhom fil-parteċipazzjoni tagħhom fl-azzjonijiet tal-programm EU4Health;
- jikkooperaw mal-Awtorità tal-Kummissjoni għat-Tħejjija u għar-Rispons f'Każ ta' Emerġenza tas-Saħħa biex jiżguraw il-forniment ta ' provvisti mediċi kritiċi matul kriżi; u maċ-Ċentru Ewropew għall-Prevenzjoni u l-Kontroll tal-Mard dwar it-tħejjija u r-rispons għat-theddid għas-saħħa;
- jużaw programmi tal-Interreg għall-kooperazzjoni dwar is-saħħa fil-baċiri reġjonali.

Il-Kummissjoni se:

- tagħmel kuntatt mal-partijiet ikkonċernati tar-reġjuni ultraperiferiċi biex tinvolvihom fl-istadju ta' tħejjija **tal-programmi ta' ħidma annwali tal-EU4Health** u f'avvenimenti ta' informazzjoni sussegwenti biex tiġi ffaċilitata l-parteċipazzjoni tagħhom f'azzjonijiet speċifiċi; tikkunsidra azzjonijiet immirati għar-reġjuni ultraperiferiċi[53];
- tinvolvi lir-reġjuni ultraperiferiċi **f'diskussjonijiet** dwar inizjattivi ta' politika ta' interess speċifiku, bħal dwar it-tilqim, il-kanċer, is-saħħa mentali;
- tistieden lill-organizzazzjonijiet mhux governattivi (NGOs) tar-reġjuni ultraperiferiċi u lil partijiet ikkonċernati oħra biex jingħaqdu mal-**pjattaforma tal-partijiet ikkonċernati tal-politika tas-saħħa**;
- ittejjeb l-aċċessibbiltà, il-kwalità u s-sostenibbiltà tal-kura tas-saħħa permezz tal-FSE+ u l-FEŻR;
- tindirizza l-vulnerabbiltajiet speċifiċi tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-programmi ta' ħidma tal-Awtorità tal-Kummissjoni għat-Tħejjija u għar-Rispons f'Każ ta' Emerġenza tas-Saħħa[54];
- tappoġġa l-implimentazzjoni ta' azzjonijiet taħt il-Pjan tal-Ewropa biex Jingħeleb il-Kanċer, li jindirizza l-aċċess mhux ugwali għall-prevenzjoni, l-iskrinjar, id-dijanjożi, it-trattament u l-kura.

Opportunitajiet għaż-żgħażagħ: l-edukazzjoni, it-taħriġ, l-appoġġ għall-impjiegi u l-intraprenditorija

Ir-reġjuni ultraperiferiċi jbatu minn qgħad għoli fost iż-żgħażagħ u minn eżodu ta' mħuħ. Il-qgħad fost iż-żgħażagħ huwa ogħla minn 50 % fil-Gżejjer Kanarji u f'Mayotte, u madwar 40 % fi Guadeloupe, f'Martinique u f'Réunion, li huwa ħafna ogħla mill-medja tal-UE ta' 16 %. Dawn ir-reġjuni għandhom livelli partikolarment għoljin ta' NEETs (33,6 % fil-Guyana Franċiża u 24,6 % f'Réunion, it-tripplu u d-doppju tal-medji ta' Franza u tal-UE rispettivament) u ta' studenti li jitilqu kmieni mill-iskola (27 % fl-Azores, it-tripplu tal-medja tal-Portugall ta' 8,9 %)[55].

Il-livell edukattiv huwa wkoll aktar baxx f'dawn ir-reġjuni. L-illitteriżmu huwa mifrux fir-reġjuni ultraperiferiċi Franċiżi: skont ir-reġjun, bejn 30 % u 73 % ta' persuni li għandhom 17-

53 Dokument ta' pożizzjoni konġunta tal-Istati Membri u tar-reġjuni ultraperiferiċi ta' Jannar 2022 (outre-mer.gouv.fr).
54 Kif propost mir-rispondenti għall-konsultazzjoni pubblika.
55 Eurostat, kodiċi: EDAT_LFSE_16.

il sena għandhom diffikultajiet fil-qari (li huwa ħafna ogħla mill-medja nazzjonali ta' 9,6 %)[56]. F'dan il-kuntest, l-appoġġ għall-edukazzjoni, it-taħriġ u t-tagħlim tul il-ħajja huma prijoritajiet għall-appoġġ tal-UE, f'konformità mar-riżultati tal-konsultazzjoni pubblika tal-2021. Il-pjan ta' azzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali għandu l-għan li jnaqqas ir-rata ta' NEETs minn 12,6 % (2019) għal 9 % sal-2030, b'mod partikolari billi jtejjeb il-prospetti ta' impjieg tagħhom. Skont il-Garanzija għaż-Żgħażagħ, l-Istati Membri impenjaw ruħhom li jiżguraw li ż-żgħażagħ jirċievu offerta ta' impjieg, edukazzjoni, apprendistat jew intership fi żmien erba' xhur minn meta jitilqu mill-edukazzjoni jew mix-xogħol.

F'dan il-kuntest, l-UE tappoġġa l-iżvilupp tal-ħiliet fir-reġjuni ultraperiferiċi permezz ta' firxa ta' strumenti. Fl-2021-2027, il-FSE+ se jkompli jappoġġa t-taħriġ, il-prevenzjoni tat-tluq bikri mill-iskola u l-gwida għall-karriera, l-impjieg taż-żgħażagħ, il-ħolqien tal-intraprenditorija u tan-negozju, filwaqt li se jiddedika mill-inqas 12,5 % tal-allokazzjonijiet tal-programmi għall-appoġġ taż-żgħażagħ. L-RRPs għandhom rwol importanti wkoll – l-RRP Franċiż pereżempju jappoġġa l-istabbilimenti tal-edukazzjoni għolja fi Guadeloupe u f'Réunion. Fl-2014-2020, kważi 25 000 persuna minn Martinique ipparteċipaw fl-edukazzjoni u fit-taħriġ iffinanzjati mill-FSE. L-allokazzjoni addizzjonali l-ġdida tal-FSE+ għar-reġjuni ultraperiferiċi se tappoġġa l-edukazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali, l-apprendistati, it-tranżizzjoni mill-iskola għax-xogħol, l-impjieg taż-żgħażagħ u l-mobilità. Il-fergħa tal-Impjiegi u l-Innovazzjoni Soċjali tal-FSE+ tista' tappoġġa l-aċċess għall-finanzjament għall-intrapriżi soċjali, u t-titjib fil-mobilità tal-forza tax-xogħol u l-modernizzazzjoni tal-politiki dwar l-impjiegi. L-inizjattiva l-ġdida ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) appoġġata minn dan il-fond hija inizjattiva ta' inklużjoni attiva li tappoġġa NEETs żgħażagħ żvantaġġati biex jiksbu esperjenza professjonali barra minn pajjiżhom u esperjenza biex jidħlu fis-suq tax-xogħol u biex jipparteċipaw fis-soċjetà. L-inizjattiva għandha l-għan b'mod partikolari li tinkludi żgħażagħ minn reġjuni rurali, periferiċi u inqas żviluppati, billi tipprovdilhom esperjenza ta' tagħlim relatata max-xogħol fi Stat Membru ieħor. Dan jista' jappoġġa wkoll il-mobbiltà taż-żgħażagħ tar-reġjuni ultraperiferiċi lejn pajjiżi ġirien li mhumiex fl-UE u lejn il-kontinent.

Diversi inizjattivi matul is-Sena Ewropea taż-Żgħażagħ 2022 se jagħtu s-setgħa liż-żgħażagħ, inkluż inizjattiva ġdida mmirata esklussivament lejn iż-żgħażagħ mir-reġjuni ultraperiferiċi. Il-programm Erasmus+[57] jipprovdi appoġġ addizzjonali għall-istudenti minn dawn ir-reġjuni biex jistudjaw barra minn pajjiżhom, inkluża l-kooperazzjoni ma' pajjiżi ġirien mhux fl-UE. Fl-2014-2020, 28 500 persuna mir-reġjuni ultraperiferiċi kollha pparteċipaw fi proġetti ta' mobilità tal-Erasmus+[58]. Permezz tal-istrateġija tagħha dwar l-inklużjoni u d-diversità, il-Kummissjoni tgħin liż-żgħażagħ minn dawn ir-reġjuni jipparteċipaw f'Erasmus+ u fil-Korp Ewropew ta' Solidarjetà. Barra minn hekk, huwa importanti li jiġu promossi riċerkaturi żgħażagħ u li tiġi appoġġata l-parteċipazzjoni tagħhom f'Orizzont Ewropa, il-programm ta' riċerka u innovazzjoni tal-UE[59], u li jinħolqu opportunitajiet ta' impieg attraenti għaż-żgħażagħ fir-reġjuni tagħhom. Il-Kummissjoni qed issawwar ukoll inizjattiva biex ittaffi l-isfidi assoċjati mal-eżodu ta' mħuħ f'partijiet affettwati tal-UE bħar-reġjuni ultraperiferiċi, u biex tidentifika soluzzjonijiet potenzjali.

---

56 Convention Nationale des Associations de Protection de l'Enfant, La protection de l'enfance en Outre-mer. Etat des lieux et phenomenes emergents (cnape.fr).

57 Ir-Regolament (UE) 2021/817.

58 Dashboard tal-EAC.

59 Ir-Regolament (UE) 2021/695.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jistabbilixxu skemi ta' apprendistat, ta' żamma tal-impjiegi u ta' reklutaġġ għaż-żgħażagħ fir-reġjuni ultraperiferiċi fi ħdan il-Garanzija għaż-Żgħażagħ, bl-użu tal-fondi tal-UE, filwaqt li jqisu il-perspettiva tal-ġeneru; tinkludi l-inizjattiva ALMA fil-programmi tal-FSE +; jittestjaw mudelli edukattivi diġitali;
- jidentifikaw il-ħtiġijiet ta' ħiliet fir-reġjuni ultraperiferiċi; jużaw il-FSE+ inkluża l-allokazzjoni addizzjonali ta' EUR 370 miljun biex jittejbu l-edukazzjoni, it-taħriġ, il-mobilità u l-impjiegi taż-żgħażagħ;
- jipprovdu gwida dwar il-karriera liż-żgħażagħ; filwaqt li jqisu l-perspettiva tal-ġeneru; jistabbilixxu punti uniċi ta' servizz biex jgħinu jiżguraw l-ewwel impjieg;
- jużaw l-Interreg biex jiġu żviluppati aktar l-iskemi ta' mobilità tat-tagħlim reġjonali f'sinerġija mal-Erasmus+.

Il-Kummissjoni se:

- toħloq skema ta' għotja ta' miljun euro li tagħti s-setgħa liż-żgħażagħ biex ifasslu u jimplimentaw proġetti fil-livell lokali, b'attenzjoni speċifika għall-ugwaljanza u l-inklużjoni, bħala parti mis-Sena Ewropea taż-Żgħażagħ 2022 bl-assistenza teknika mmexxija mill-Kummissjoni taħt il-FEŻR;
- tqis l-ispeċifiċitajiet ta' dawn ir-reġjuni fil-programmi ta' ħidma annwali taħt il-FSE+; tappoġġa lir-reġjuni fl-użu tal-allokazzjoni addizzjonali l-ġdida tal-FSE+ u timmonitorja l-użu tagħha;
- jirrikonoxxu l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi u jappoġġaw il-parteċipazzjoni tagħhom fil-**programmi ta' ħidma ta' Erasmus+** inkluż skambji ma' pajjiżi mhux tal-UE[60], fl-**Inizjattiva ewlenija għall-Universitajiet Ewropej**, kif ukoll fiċ-Ċentri ta' Eċċellenza Vokazzjonali;
- tikkoopera mal-aġenziji nazzjonali biex tappoġġa aktar il-parteċipazzjoni taż-żgħażagħ tar-reġjuni ultraperiferiċi f'Erasmus+ u fil-Korp Ewropew ta' Solidarjetà, bħal fl-istrateġija tal-inklużjoni;
- tipprovdi informazzjoni mfassla apposta biex tappoġġa l-parteċipazzjoni taż-żgħażagħ tar-reġjuni ultraperiferiċi fiż-Żgħażagħ Voluntiera tal-Interreg, eż. fil-pajjiżi ġirien;
- tirrifletti l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fit-toroq għall-inizjattiva ta' suċċess fl-iskejjel biex jitnaqqas it-tluq bikri mill-edukazzjoni u t-taħriġ;
- tqis l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fl-inizjattiva li jmiss biex jittaffew l-isfidi assoċjati mal-eżodu ta' mħuħ.

2.2. Żvilupp tal-assi, l-indirizzar tar-restrizzjonijiet, l-enfasi fuq setturi ewlenin

Ir-reġjuni ultraperiferiċi jvarjaw b'mod konsiderevoli minn xulxin. Kull reġjun għandu wkoll is-sett ta' restrizzjonijiet u ta' assi tiegħu stess, mill-agrikoltura jew turiżmu sal-ekonomija blu jew l-ispazju. L-iżvilupp ekonomiku jvarja b'mod konsiderevoli minn Mayotte (30 % tal-PDG tal-UE) u l-Guyana Franċiża (46 %) għal Madeira (69 %) u Martinique (76 %). Din id-

[60] Il-Parlament Ewropew, il-KtR u s-CPRUP qed jitolbu miżuri biex tiżdied il-parteċipazzjoni tar-reġjuni ultraperiferiċi f'Erasmus+ u biex jiġu promossi l-iskambji mal-pajjiżi ġirien.

differenzjazzjoni qawwija titlob strateġiji ta' żvilupp reġjonali mfassla apposta. Id-diversifikazzjoni tal-ekonomiji tagħhom billi jiffokaw fuq is-setturi tal-"assi" tagħhom, f'konformità mal-istrateġiji ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti tagħhom, hija kruċjali għall-irkupru u t-tkabbir.

Il-kriżi tal-COVID-19 kif ukoll iż-żidiet attwali fil-prezzijiet tal-enerġija u tal-ikel minħabba l-invażjoni Russa tal-Ukrajna wrew il-ħtieġa li dawn ir-reġjuni remoti jiżviluppaw xi livell ta' awtonomija fl-agrikoltura u fil-provvista tal-enerġija u jiddiversifikaw is-sorsi. L-iżvilupp ta' kapaċità ta' produzzjoni tal-ikel li tirrispetta l-ambjent huwa opportunità biex is-settur jiġi ddiversifikat u jsir ekoloġiku, u jinħolqu impjiegi ta' kwalità. Bl-istess mod, l-użu ta' installazzjonijiet tal-enerġija nadifa bbażati, eż. fuq l-enerġija solari u eolika, jista' jgħin biex jingħelbu n-nuqqasijiet u tiġi dekarbonizzata t-taħlita tal-enerġija tagħhom.

Ir-riċerka, l-innovazzjoni u l-ispeċjalizzazzjoni intelliġenti

Ir-reġjuni ultraperiferiċi qegħdin jaġġornaw l-istrateġiji ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti tagħhom [61] biex jadattaw l-innovazzjoni tagħhom għas-setturi l-aktar promettenti, prinċipalment dwar l-ikel agrikolu, il-bijoekonomija, l-ekonomija blu sostenibbli, it-turiżmu u l-industriji kreattivi. It-tisħiħ tar-riċerka u l-innovazzjoni (R&I) jista' jgħin lil dawn ir-reġjuni jikkapitalizzaw fuq l-assi tagħhom u jintegraw fiż-Żona Ewropea tar-Riċerka (ŻER). Il-Kummissjoni tfittex li ttejjeb l-aċċess għall-eċċellenza u li tgħin biex jingħeleb id-distakk fl-innovazzjoni[62]. Il-programm ta' qafas preċedenti ta' R&Ż Horizon 2020 għen lir-reġjuni ultraperiferiċi jagħtu spinta lill-kapaċità ta' riċerka tagħhom permezz tal-proġett[63] FORWARD. Il-fergħa ta' Orizzont Ewropa li tirrigwarda "t-twessigħ tal-parteċipazzjoni u t-tixrid tal-eċċellenza" biex tappoġġa lill-pajjiżi li għadhom lura fir-riċerka ġiet estiża għar-reġjuni ultraperiferiċi kollha. Ħafna sejħiet għal proġetti riċenti ta' Orizzont Ewropa, eż. dwar il-bijodiversità tal-baħar jew ir-restawr tal-ekosistema, jirriflettu l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi. Hemm sinerġiji bejn il-FEŻR u Orizzont Ewropa, eż. finanzjament kumulattiv u appoġġ għal proġetti mogħtija t-tikketta tal-kwalità tas-Siġill ta' Eċċellenza. Orizzont Ewropa jippromwovi ulterjorment il-kollaborazzjoni bejn il-programmi nazzjonali tar-riċerka u l-innovazzjoni, u jippermetti lill-Istati jidentifikaw prijoritajiet komuni għar-reġjuni ultraperiferiċi tagħhom u jimplimentaw sejħiet konġunti. Il-missjoni Orizzont Ewropa "Nirrestawraw l-Oċeani u l-Ilmijiet Tagħna sal-2030" tipprovdi opportunitajiet addizzjonali biex tiġi indukrata r-R&I.

Il-FEŻR jappoġġa l-innovazzjoni permezz tal-programmi ġenerali tiegħu, il-programmi Interreg u l-inizjattiva Interreġjonali ta' Investimenti fl-Innovazzjoni, li jżid il-proġetti ta' innovazzjoni interreġjonali f'żoni ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti. Il-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi, is-Sajd u l-Akkwakultura (FEMSA)[64] jagħti spinta wkoll lill-użu tar-riċerka, l-innovazzjoni u t-teknoloġija fl-ekonomija blu, filwaqt li l-pjattaforma[65] u l-fond BlueInvest jipprovdu servizzi ta' prontezza għall-investiment.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– jipparteċipaw f'opportunitajiet taħt il-fergħa tat-"twessigħ" tal-programm Orizzont Ewropa, u fis-sejħiet għal proġetti dwar temi ewlenin għar-reġjuni ultraperiferiċi;

[61] COM(2017) 376 final.
[62] COM(2020) 628 final.
[63] FORWARD Fostering research excellence in EU outermost regions (forward-h2020.eu)
[64] Ir-Regolament (UE) 2021/1139.
[65] BlueInvest (ec.europa.eu)

- iniedu proċess biex jidentifikaw prijoritajiet komuni fid-dawl tal-kollaborazzjoni fil-livell tal-programm fost il-finanzjaturi tar-riċerka, fi ħdan Orizzont Ewropa;
- jirrieżaminaw u jimplimentaw strateġiji ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti; jibbenefikaw minn opportunitajiet minn sħubijiet interreġjonali u ktajjen tal-valur ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti.

Il-Kummissjoni se:

- tfassal sejħa mfassla apposta għar-reġjuni ultraperiferiċi fil-**programm ta' ħidma tal-2023-2024 tal-inizjattiva Interreġjonali għall-Investimenti fl-Innovazzjoni**;
- soġġetta għar-riżultati tal-proġett FORWARD, **tipproponi azzjoni ddedikata ta' koordinazzjoni u appoġġ taħt il-parti tat-twessigħ ta' Orizzont Ewropa**, kif propost mir-reġjuni ultraperiferiċi, biex jiġu attivati ulterjorment il-komunitajiet lokali tar-riċerka u ta' innovazzjoni, pereżempju, permezz ta' proġetti minn riċerkaturi lokali dwar suġġetti soċjoekonomiċi speċifiċi għal dawn ir-reġjuni;
- tappoġġa lir-reġjuni ultraperiferiċi fit-tfassil u fl-implimentazzjoni ta' strateġiji ta' speċjalizzazzjoni intelliġenti, tipprovdi appoġġ imfassal apposta permezz tal-**Komunità ta' Prattika** li għandha titnieda sa tmiem l-2022;
- tiżgura li l-programmi ta' ħidma li jmiss ta' Orizzont Ewropa jinkludu suġġetti rilevanti għar-reġjuni ultraperiferiċi.

Il-mobilità, it-trasport, it-turiżmu

Ir-reġjuni ultraperiferiċi jiddependu fuq konnessjonijiet bl-ajru u marittimi għat-trasport u għall-provvista ta' merkanzija. Il-konnessjonijiet tat-trasport fir-reġjuni u fl-Ewropa kontinentali huma essenzjali biex in-nies ikollhom aċċess għall-edukazzjoni, għat-taħriġ u għall-impjiegi, kif ukoll għan-negozju, għall-kummerċ u għat-turiżmu. It-turiżmu jikkontribwixxi għal sehem sinifikanti tal-ekonomija – 35 % tal-PDG tal-Gżejjer Kanarji[66] u kwart tal-PDG ta' Madeira – u s-settur intlaqat ħażin ħafna mill-kriżi tal-COVID-19[67]. F'Madeira kien hemm 61 % inqas klijenti fl-istabbilimenti tat-turiżmu, u tnaqqis relatat ta' 64 % fl-introjtu fl-2020 meta mqabbel mal-2019[68].

Diversi fondi tal-UE jistgħu jappoġġaw il-mobilità, it-trasport u t-turiżmu. Il-FNE tista' tikkoffinanzja l-infrastruttura tat-trasport, u l-programm ta' ħidma tagħha jappoġġa speċifikament il-portijiet marittimi biex jgħin fit-titjib tal-konnettività tar-reġjuni ultraperiferiċi. Il-proposta tal-Kummissjoni li jiġi rivedut ir-Regolament dwar in-network Trans-Ewropew tat-trasport (TEN-T)[69] tirrifletti l-ħtiġijiet ta' konnettività tar-reġjuni ultraperiferiċi, filwaqt li żżid il-portijiet, in-nodi urbani u t-toroq tagħhom mal-mapep tan-network tat-TEN-T u tagħmilhom eliġibbli għall-appoġġ tal-FNE. Dawn ir-reġjuni jistgħu jużaw il-FEŻR u l-FK[70] għall-infrastruttura tal-ajruporti u biex jappoġġjaw is-settur tat-turiżmu. Pereżempju, l-RRP Spanjol jappoġġa r-reżiljenza tat-turiżmu mmirata lejn l-investimenti fl-infrastruttura u l-kummerċjalizzazzjoni.

Filwaqt li titqies id-dipendenza qawwija tagħhom fuq il-konnessjonijiet bl-ajru, it-titjiriet kollha mir-reġjuni ultraperiferiċi lejn iż-Żona Ekonomika Ewropea huma eżentati mill-Iskema għall-

66 Study on the impact of COVID-19 on the Outermost Regions – Final Report, Ottubru 2021 (ec.europa.eu).
67 Regional impacts of the COVID-19 crisis on the tourist sector – Final Report, August 2021 (ec.europa.eu).
68 Study on the impact of COVID-19 on the Outermost Regions – Final Report, Ottubru 2021 (ec.europa.eu).
69 COM(2021) 812 final.
70 Il-FK japplika għar-reġjuni ultraperiferiċi Portugiżi.

Iskambju ta' Kwoti tal-Emissjonijiet (ETS) sal-aħħar tal-2023[71]. Barra minn hekk, fl-2021, il-Kummissjoni pproponiet li teżenta mill-ETS it-titjiriet bejn dawn ir-reġjuni u l-Istat Membru tagħhom sal-2030[72]. Il-perkors ta' tranżizzjoni għat-turiżmu[73] se jiggwida t-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali u r-reżiljenza fis-settur, b'azzjonijiet proposti li r-reġjuni ultraperiferiċi jistgħu jsegwu. Il-Kummissjoni appoġġat lis-settur tal-kultura bi proġett pilota dwar l-iskambji bejn ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-pajjiżi u territorji ekstra-Ewropej (PTEE)[74], u proġetti oħra[75].

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– jaħtfu l-opportunitajiet kollha għall-finanzjament ta' infrastruttura essenzjali tat-trasport, inkluż għall-fjuwils alternattivi;

– jinvestu f'turiżmu reżiljenti, lest għall-era diġitali u sostenibbli, billi jagħmlu użu mill-opportunitajiet ta' finanzjament tal-UE b'mod partikolari fl-ipprogrammar tal-fondi tal-politika ta' koeżjoni; u jipparteċipaw fl-implimentazzjoni tal-perkors ta' tranżizzjoni għat-turiżmu u jikkondividu *data* relatata mat-turiżmu;

– itejbu l-ħiliet tal-ħaddiema tat-turiżmu u jħarrġuhom mill-ġdid skont il-patt għas-sħubija fil-ħiliet għat-turiżmu.

Il-Kummissjoni se:

– tqis l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni fir-reviżjoni tar-Regolament dwar is-Servizzi tal-Ajru;

– tħeġġeġ u tiffaċilita l-użu mir-reġjuni ultraperiferiċi tal-għodod disponibbli tal-UE biex jittejbu l-konnettività u l-mobilità;

– tappoġġa l-investimenti fis-settur tat-turiżmu; tiżgura li l-fondi tal-UE, eż. il-fondi tal-politika ta' koeżjoni, jappoġġaw l-irkupru u l-iżvilupp sostenibbli ta' dan is-settur;

– tipprovdi lis-settur tat-turiżmu b'informazzjoni dwar l-opportunitajiet ta' finanzjament u tappoġġa l-użu tagħhom;

– tirrifletti l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni fil-kriterji tal-ekotikketta għall-akkomodazzjoni turistika tal-UE; tippromwovi l-kondiviżjoni tad-*data* relatata mat-turiżmu u l-iżvilupp ta' spazju tad-*data* dwar it-turiżmu;

– tirrifletti l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-programmi ta' ħidma MEDIA ta' Ewropa Kreattiva.

Bijodiversità

Ir-reġjuni ultraperiferiċi għandhom valur eċċezzjonalment għoli ta' bijodiversità. Dan huwa rikonoxxut fl-istrateġija tal-UE għall-bijodiversità għall-2030[76], li tenfasizza speċifikament il-ħtieġa li jiġu protetti u restawrati l-ekosistemi tagħhom. Ħafna setturi, inklużi t-turiżmu, is-sajd, il-forestrija u l-agrikoltura, jiddependu fuq din il-bijodiversità. Ekosistemi b'saħħithom jipprovdu wkoll arja u ilma nodfa u jtaffu l-effetti negattivi tat-tibdil fil-klima. Għalhekk, il-

---

71 Ir-Regolament (UE) 2017/2392.
72 COM(2021) 552 final.
73 [Transition pathway for tourism (ec.europa.eu)](ec.europa.eu).
74 It-13-il PTEE huma assoċjati mal-UE: Aruba (NL), Bonaire (NL), Curaçao (NL), il-Polineżja Franċiża (FR), it-Territorji Franċiżi tan-Nofsinhar u tal-Antartika (FR), Greenland (DK), New Caledonia (FR), Saba (NL), Saint Barthélemy (FR), Sint Eustatius (NL), Sint Maarten (NL), Saint Pierre u Miquelon (FR), u l-Gżejjer Wallis u Futuna (FR).
75 Pereżempju, Cultural Creative Cities Monitor u Culture Gems.
76 COM(2020) 380, impenn biex jiġi protett minimu ta' 30 % tal-erja tal-art tal-UE u 30 % tal-erja tal-baħar tal-UE.

protezzjoni u r-restawr tagħhom huma essenzjali. Il-Kummissjoni tilqa' wkoll lill-Istati Membri biex jinkludu r-reġjuni ultraperiferiċi kollha tagħhom fin-Network ta' Natura 2000 tal-UE ta' żoni protetti[77] fejn dan għadu mhux il-każ.

L-investimenti taħt il-FEŻR se jgħinu biex jiġu ppreservati u restawrati żoni protetti kif ukoll infrastruttura ekoloġika. Il-FEMSA jappoġġa ż-żoni protetti tal-baħar, ir-riżorsi ħajjin u l-ekosistemi tal-baħar. L-investimenti fil-bijodiversità jistgħu jiġu ingranati wkoll permezz ta' InvestEU[78]. Barra minn hekk, il-Programm għall-Ambjent u l-Azzjoni Klimatika (LIFE)[79] jirrifletti l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-komponenti kollha tiegħu: il-bijodiversità, is-servizzi tal-ekosistema, l-ekonomija ċirkolari, it-tibdil fil-klima u l-enerġija, u jipprovdi konsiderazzjoni speċjali u punti addizzjonali għall-applikazzjonijiet minn dawn ir-reġjuni. LIFE jinkludi wkoll skema ta' għotjiet għal proġetti żgħar fir-reġjuni ultraperiferiċi kofinanzjati b'95 %. Il-Kummissjoni stabbiliet ukoll assistenza teknika ta' "Assistenza Ekoloġika" biex tappoġġa l-investimenti pubbliċi u privati fil-kapital naturali, fil-bijodiversità, fl-ekonomija ċirkolari u fl-ekoloġizzazzjoni ta' investimenti oħra. Investimenti bħal dawn, minbarra l-preservazzjoni tal-ambjent, għandhom ukoll potenzjal kbir għal turiżmu sostenibbli u ekoloġiku, kif ukoll għad-diversifikazzjoni ekonomika pereżempju fir-riċerka u l-iżvilupp farmaċewtiċi.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jaħtfu opportunitajiet speċifiċi taħt il-programm LIFE, eż. għotjiet għal proġetti ta' bijodiversità; il-programm Orizzont Ewropa, eż. għar-riċerka dwar il-bijodiversità tal-baħar[80]; u l-inizjattiva għall-Investimenti Interreġjonali fl-Innovazzjoni għall-kooperazzjoni dwar it-tranżizzjoni ekoloġika;
- jimplimentaw strateġiji li jintegraw il-bijodiversità fis-setturi kollha; jiżviluppaw miżuri għall-protezzjoni u r-restawr tal-ekosistemi tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-pjanijiet nazzjonali ta' restawr;
- jippromwovu l-ħiliet u l-impjiegi ekoloġiċi fl-implimentazzjoni tal-programmi kollha tal-UE[81]; jikkombinaw il-fondi ma' strumenti finanzjarji bl-użu ta' assistenza teknika ta' "Assistenza Ekoloġika".

Il-Kummissjoni se:

- żżid l-appoġġ għall-proġetti dwar l-ispeċijiet importanti jew li għadhom kif ġew skoperti fir-reġjuni ultraperiferiċi[82] fil-**programm LIFE 2025-2027** soġġett għal valutazzjoni[83];
- tadotta proposta għal regolament dwar ir-restawr tan-natura li jirrifletti l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi; tissorvelja l-implimentazzjoni tal-miżuri għar-restawr tan-natura għal dawn ir-reġjuni;
- tkompli tappoġġa l-valutazzjonijiet tal-ekosistemi fir-reġjuni ultraperiferiċi, eż. permezz tal-proġett MOVE-ON[84]; tagħmilhom disponibbli għaċ-Ċentru tal-Għarfien għall-

77 Natura 2000 (ec.europa.eu).

78 InvestEU hija garanzija baġitarja mmirata lejn l-ingranaġġ ta' fondi privati u pubbliċi biex tappoġġa investimenti fuq: l-infrastruttura sostenibbli; riċerka, innovazzjoni u diġitalizzazzjoni; kumpaniji żgħar; kif ukoll investiment u ħiliet soċjali.

79 Ir-Regolament (UE) 2021/783; Programm ta' ħidma LIFE 2021-2024 - C(2021) 4997 final.

80 L-opinjoni ECO/567 tal-KESE titlob sforzi fir-riċerka u l-innovazzjoni relatati mal-oċean.

81 F'konformità mal-Istrateġija tal-UE għall-Bijodiversità għall-2030, l-azzjoni dwar il-bijodiversità teħtieġ mill-inqas EUR 20 biljun fis-sena, il-fondi u l-programmi tal-UE għandhom jintegraw il-bijodiversità sa 7,5 % tal-infiq annwali fl-2024 u 10 % fl-2026-2027.

82 Dan jirreferi għal speċijiet li għadhom ma ġewx ivvalutati mill-Unjoni Internazzjonali għall-Konservazzjoni tan-Natura

83 Id-Dikjarazzjoni tas-CPRUP ta' Novembru 2021.

Bijodiversità[85].

L-ekonomija blu

Ir-reġjuni ultraperiferiċi għandhom potenzjal uniku ta' ekonomija blu bis-saħħa taż-żoni ekonomiċi esklużivi (ŻEE) kbar tagħhom, li jammontaw għal aktar minn nofs iż-ŻEE tal-UE, u ta' bijodiversità marina rikka. Is-sajd u t-trasport marittimu jibqgħu parti importanti mill-ekonomiji tagħhom. Huwa importanti li r-reġjuni ultraperiferiċi jiżviluppaw l-istrateġiji tal-ekonomija blu tagħhom b'mod sostenibbli, inkluż billi jipproteġu l-bijodiversità tal-baħar tagħhom.

Il-FEMSA u l-fondi tal-politika ta' koeżjoni jappoġġaw is-settur marittimu tar-reġjuni ultraperiferiċi. Skont il-FEMSA, dawn ir-reġjuni jibbenefikaw minn baġit allokat ta' EUR 315-il miljun għal investimenti strutturali u l-kumpens ta' kostijiet addizzjonali, u minn dispożizzjonijiet speċifiċi dwar l-għajnuna mill-Istat għas-sajd u l-akkwakultura. Il-Kummissjoni pproponiet li tkompli l-kundizzjonijiet speċjali għal dawn ir-reġjuni fir-rieżami li għaddej ta' dawn ir-regoli[86]. L-investiment fl-enerġija tal-baħar rinnovabbli innovattiva, fil-bijoteknoloġija blu, fl-akkwakultura, fir-riċerka u fit-taħriġ jista' joħloq mudelli ta' negozju ġodda u jiġġenera l-impjiegi. Il-programm Orizzont Ewropa jipprovdi wkoll opportunitajiet biex jiġu kkoordinati miżuri biex tinkiseb ekonomija blu newtrali għall-klima u biex jitnaqqsu t-tniġġis u l-emissjonijiet tal-gassijiet serra fis-settur marittimu permezz tal-missjoni tiegħu "Nirrestawraw l-Oċeani u l-Ilmijiet Tagħna sal-2030".

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jimplimentaw strateġiji tal-ekonomija blu, jaħtfu s-sinerġiji fl-appoġġ tal-UE, inkluż il-FEMSA għal investimenti strutturali, il-FEŻR u l-FNE għall-infrastruttura, l-FSE + għat-taħriġ, LIFE u FEMSA għal azzjonijiet dwar il-klima u l-bijodiversità, u l-programm Orizzont Ewropa għall-innovazzjoni;
- isaħħu l-isforzi fil-ġlieda kontra s-sajd illegali;
- jipparteċipaw fi ktajjen tal-valur sostenibbli tal-ekonomija blu (eż. it-turiżmu blu, l-enerġija rinnovabbli tal-baħar, is-sajd u l-akkwakultura sostenibbli, il-prevenzjoni tat-tniġġis, il-ġestjoni tar-riskju);
- iwettqu studji dwar il-ġbir tad-*data* u l-istokkijiet tal-ħut bl-appoġġ tal-FEMSA, f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-istudju tal-2022 dwar il-ġbir tad-*data* u l-parir xjentifiku fir-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE[87]; itejbu l-implimentazzjoni tal-obbligi ta' rapportar;
- jipparteċipaw fil-missjoni "Nirrestawraw l-Oċeani u l-Ilmijiet Tagħna sal-2030".

Il-Kummissjoni se:

- tniedi sejħa għal proposti dwar l-istrateġiji tal-ekonomija blu fir-reġjuni ultraperiferiċi f'konformità mal-programm ta' ħidma tal-FEMSA 2022-2023; tappoġġa l-ekonomija blu tar-reġjuni ultraperiferiċi skont il-FEMSA, kif propost mill-Parlament Ewropew, mir-reġjuni u mill-Istati Membri tagħhom;

---

84 MOVE-ON project (moveon-project.eu)

85 Kif propost fir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew (2020/2120(INI)).

86 Public consultation on revised State aid rules for the fishery and aquaculture sector (ec.europa.eu).

87 Overview of the state of data collection and scientific advice in the EU ORs, with case study on a roadmap towards regular stock assessment in French Guiana - Publications Office of the EU (ec.europa.eu).

- tinvolvi ruħha mal-Istati Membri kkonċernati sabiex tindirizza l-kwisjoni tal-ġbir ta' data relatata mas-sajd[88] fir-reġjuni ultraperiferiċi, kif stabbilit fil-leġiżlazzjoni rilevanti tal-UE[89], b'kont meħud tal-ispeċifiċitajiet ta' dawk ir-reġjuni u abbażi tar-riżultati tal-istudju tal-2022 dwar il-ġbir tad-data u l-parir xjentifiku fir-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE[90];
- tkompli tappoġġa ftehimiet ta' sħubija dwar is-sajd sostenibbli li huma ta' benefiċċju għall-ekonomija tar-reġjuni ultraperiferiċi, b'mod partikolari mal-pajjiżi ġirien tar-reġjuni ultraperiferiċi;
- torganizza skambji ta' għarfien dwar l-ippjanar tal-ispazju marittimu u l-enerġija rinnovabbli b'mod partikolari permezz tal-proġett 2021-2024 "L-Avvanz tal-Ippjanar tal-Ispazju Marittimu fir-Reġjuni Ultraperiferiċi".

Agrikoltura u żvilupp rurali

L-agrikoltura tibqa' settur ewlieni fil-biċċa l-kbira tar-reġjuni ultraperiferiċi, u tikkontribwixxi għal sehem imdaqqas tal-valur miżjud u tal-impjiegi. L-innovazzjoni tista' tgħin biex tittejjeb il-kwalità tal-ikel u l-effiċjenza fir-riżorsi u titnaqqas l-impronta tal-produzzjoni tal-ikel. F'konformità mal-istrateġija mill-għalqa sal-platt, iż-żieda tal-biedja organika f'dawn ir-reġjuni jista' jkollha benefiċċji kemm ambjentali kif ukoll ekonomiċi. L-iżvilupp ta' agrikoltura li tibqa' valida fil-futur, li tuża inqas pestiċidi kimiċi u antibijotiċi u approċċi aktar agroekoloġiċi, hija kruċjali għat-titjib tal-kompetittività.

L-UE tappoġġa bis-sħiħ l-agrikoltura tar-reġjuni ultraperiferiċi. Il-Programm ta' Soluzzjonijiet Speċifiċi Relatati mal-Periferiċità u l-Insularità (POSEI)[91], jappoġġa l-produzzjoni lokali permezz ta' pagamenti diretti lill-bdiewa, miżuri tas-suq u l-provvista ta' prodotti agrikoli essenzjali. Bis-saħħa ta' kooperazzjoni interistituzzjonali mill-qrib, il-baġit tal-POSEI fl-2021-2027 huwa simili għall-perjodu preċedenti. Barra minn hekk, il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali jipprovdi kundizzjonijiet speċifiċi għal dawn ir-reġjuni inkluż li l-Istati Membri jridu jadattaw il-pjanijiet strateġiċi tal-politika agrikola komuni (PAK) tagħhom għall-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi tagħhom[92], kif enfasizzat ukoll fir-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni[93], filwaqt li jindirizza l-għan ta' żieda fis-sostenibbiltà ekonomika, ambjentali u soċjali.

Barra minn hekk, l-istrumenti tal-għajnuna mill-Istat għall-għajnuna fl-agrikoltura, fil-forestrija u fiż-żoni rurali[94] jippermettu rati massimi ogħla ta' intensità tal-għajnuna għall-investimenti f'dawn ir-reġjuni u għall-għajnuna operatorja. Il-Kummissjoni pproponiet li tkompli tipprovdi kundizzjonijiet speċjali għar-reġjuni ultraperiferiċi fir-rieżami li għaddej ta' dawn l-istrumenti[95]. Sabiex tappoġġja l-iżvilupp agrikolu u rurali tar-reġjuni ultraperiferiċi, il-Kummissjoni se taħdem fi sħubija mal-Istati Membri biex tadatta u timmodernizza l-azzjonijiet eżistenti

88 Il-Komunikazzjoni dwar il-linji gwida għall-analiżi tal-bilanċ bejn il-kapaċità tas-sajd u l-opportunitajiet tas-sajd, COM (2014)545.

89 Il-Linji gwida għall-eżaminazzjoni tal-għajnuna mill-Istat għas-settur tas-sajd u l-akkwakultura (ĠU C 217, 2.7.2015, p. 1), kif emendati mill-Komunikazzjoni li temenda l-Linji Gwida u r-Regolament tal-Kummissjoni (ĠU C 422, 22.11.2018, p. 1).

90 Ħarsa ġenerali lejn l-istat tal-ġbir tad-data u l-pariri xjentifiċi fir-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE (ec.europa.eu).

91 Programm ta' Soluzzjonijiet Speċifiċi Relatati mal-Periferiċità u l-Insularità; Ir-Regolament (UE) Nru 228/2013.

92 Il-premessa 99 tar-Regolament (UE) 2021/2115.

93 COM(2020) 846 final; DĦP(2020) 379; DĦP(2020) 374; DĦP(2020) 398.

94 Linji Gwida tal-Unjoni Ewropea għall-Għajnuna mill-Istat fis-setturi tal-agrikoltura u tal-forestrija u fiż-żoni rurali mill-2014 sal-2020 (ĠU C 201, 1.7.2014, p. 1) kif estiżi sal-31 ta' Diċembru 2022 (ĠU C 424, 8.12.2020, p. 30); Ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 702/2014.

95 Public consultation on revised State aid rules for the agriculture and forestry sectors and in rural areas (ec.europa.eu).

ffinanzjati mill-POSEI, fid-dawl ta' żvilupp aktar ibbilanċjat bejn id-diversi setturi agrikoli (setturi tradizzjonali tal-esportazzjoni, u s-setturi tad-diversifikazzjoni tal-bhejjem u tal-għelejjel). Fil-kuntest tal-invażjoni Russa tal-Ukrajna, il-Kummissjoni adottat miżuri biex tappoġġa lill-produtturi agrikoli l-aktar affettwati[96]. Minħabba ż-żieda relatata fil-prezzijiet tal-ikel u r-riskju ta' tfixkil fil-provvista, u għall-garanzija tas-sigurtà tal-ikel, dawn il-miżuri jinkludi pagamenti antiċipati lill-bdiewa, regoli temporanji li jippermettu għajnuna lil kumpaniji affettwati mill-kriżi fis-settur agroalimentari[97] u flessibbiltajiet għall-importazzjoni tal-għalf.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jagħtu attenzjoni speċjali lis-settur tal-iżvilupp agrikolu u rurali tar-reġjuni ultraperiferiċi fit-trawwim ta' tranżizzjoni ekoloġika, diġitali u ġusta, filwaqt li jibnu fuq l-assi u jindirizzaw ir-restrizzjonijiet;
- jippromwovu d-diversifikazzjoni, il-modernizzazzjoni fl-agrikoltura u awtonomija akbar fl-ikel, jinvestu f'teknoloġiji effiċjenti fir-riżorsi; u jtejbu l-ħiliet/iħarrġu mill-ġdid lill-ħaddiema agrikoli.

Il-Kummissjoni se:

- tiżgura li l-pjanijiet strateġiċi tal-PAK tal-Istati Membri jikkonformaw mar-rekwiżiti tar-Regolament tal-PAK u jindirizzaw l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi; u li l-prijoritajiet tal-UE fir-rigward tat-trawwim ta' tranżizzjoni ekoloġika, diġitali u ġusta huma riflessi fil-pjanijiet;
- taħdem mal-Istati Membri rilevanti biex ittejjeb il-programmazzjoni ta' POSEI u r-rapporti annwali ta' implimentazzjoni u biex tiżgura li l-azzjonijiet iffinanzjati mill-POSEI jkunu koerenti mal-pjanijiet strateġiċi tal-PAK, eż. il-konformità mal-objettivi ambjentali u soċjali u d-diversifikazzjoni;
- ssegwi l-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet tar-rapport POSEI tal-2021[98], b'mod partikolari l-ħtieġa għal distribuzzjoni ġusta tal-appoġġ, il-promozzjoni ta' prattiki tal-biedja sostenibbli, il-kwalità tal-prodott, id-differenzjazzjoni tal-prodott u l-iskambju ta' prattiki tajba;
- skont il-viżjoni fit-tul għaż-żoni rurali, tanalizza l-agrikoltura tar-reġjuni ultraperiferiċi fi ħdan l-ambitu tal-Osservatorju Rurali tal-UE u fil-pjattaforma tar-rivitalizzazzjoni rurali; tikkondividi l-għarfien fi ħdan in-network tal-PAK tal-UE u tesplora opportunitajiet ta' kooperazzjoni;
- bħala parti minn LEADER, tippromwovi aktar l-iżvilupp lokali u tappoġġa l-użu tal-innovazzjoni u t-teknoloġija fl-agrikoltura, jiġifieri permezz tas-Sħubija Ewropea għall-Innovazzjoni għall-Produttività u s-Sostenibbiltà Agrikola;
- tippromwovi t-tranżizzjoni lejn livell ogħla ta' awtonomija tal-ikel fir-reġjuni ultraperiferiċi permezz taż-żewġ strumenti tal-PAK, filwaqt li tiżgura ikel ta' kwalità għolja b'biedja sostenibbli.

2.3. NAGĦMLU L-AFFARIJIET KIF SUPPOST: INRAWMU T-TRANŻIZZJONIJIET EKOLOĠIĊI U DIĠITALI

[96] COM(2022) 133 final.
[97] C(2022) 1890.
[98] COM(2021) 765 final

2.3.1. TRANŻIZZJONI EKOLOĠIKA: LEJN EKONOMIJA SOSTENIBBLI

It-tranżizzjoni ekoloġika għandha l-għan li tikseb it-trasformazzjoni sostenibbli, ekoloġika u newtrali għall-klima tas-soċjetà u tal-ekonomija fil-politiki kollha. Fil-Komunikazzjoni dwar il-Patt Ekoloġiku[99], il-Kummissjoni impenjat ruħha li tagħti attenzjoni partikolari lir-reġjuni ultraperiferiċi, filwaqt li tqis il-vulnerabbiltà tagħhom għad-diżastri naturali u l-bijodiversità unika u s-sorsi abbundanti ta' enerġija rinnovabbli tagħhom. Dawn ir-reġjuni jinsabu f'pożizzjoni tajba biex isiru mudelli eżemplari għall-iżvilupp, filwaqt li jirrispettaw l-ekonomija ċirkolari u n-newtralità klimatika, kif ukoll jinvestu u joħolqu impjiegi b'soluzzjonijiet ekoloġiċi u blu f'setturi bħat-turiżmu, l-agrikoltura u s-sajd. Ir-rispondenti għall-konsultazzjoni pubblika kklassifikaw il-klima, il-bijodiversità u l-ambjent fl-ogħla ħames temi għall-azzjoni tal-UE f'dawn ir-reġjuni.

L-azzjoni klimatika

L-UE hija impenjata li tilħaq l-għanijiet tal-Ftehim ta' Pariġi, inklużi l-għanijiet ta' adattament immirati lejn it-tisħiħ tar-reżiljenza. Ir-reġjuni ultraperiferiċi huma partikolarment esposti għall-impatti tat-tibdil fil-klima, inklużi avvenimenti estremi tat-temp, u jeħtieġu miżuri ta' adattament għat-tibdil fil-klima mfassla apposta. F'dan il-kuntest, l-istrateġija tal-2021 dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima tipprevedi skambji bejn dawn ir-reġjuni u l-ġirien tagħhom dwar soluzzjonijiet ta' adattament għat-tibdil fil-klima. Il-proposta tal-Kummissjoni għal Fond Soċjali għall-Klima[100] tipprevedi wkoll li l-pjanijiet soċjali dwar il-klima tal-Istati Membri janalizzaw l-effetti tal-ETS fuq gruppi vulnerabbli filwaqt li jqisu l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni remoti. Barra minn hekk, din tappoġġa trasport għall-but ta' kulħadd b'emissjonijiet baxxi f'żoni insulari u remoti.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- irawmu riċerka dwar it-tibdil fil-klima, pereżempju jiżviluppaw għodod innovattivi biex jiġu antiċipati l-avvenimenti klimatiċi, biex jiżdied l-għarfien dwar l-impatt tat-tibdil fil-klima, filwaqt li jisfruttaw l-opportunitajiet taħt il-fondi tal-politika ta' koeżjoni u programmi oħra tal-UE, pereżempju LIFE u l-programm Orizzont Ewropa;
- isaħħu l-kooperazzjoni mal-pajjiżi ġirien dwar it-tibdil fil-klima, il-prevenzjoni tar-riskju u r-reżiljenza, inkluż permezz tal-programmi Interreg;
- iqisu l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-pjanijiet nazzjonali skont il-Fond Soċjali għall-Klima tal-UE; u japplikaw għall-finanzjament taħt il-Fond għall-Innovazzjoni;
- jipparteċipaw fil-Missjoni tal-UE "Adattament għat-Tibdil fil-Klima" u l-opportunitajiet tagħha.

Il-Kummissjoni se:

- trawwem il-kooperazzjoni u r-riċerka f'dak li jirrigwarda l-isfidi komuni, u tappoġġa l-azzjoni klimatika taħt il-programm LIFE; irawwem skambji dwar l-azzjoni klimatika bejn ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-ġirien tagħhom taħt il-FEŻR;
- tappoġġa azzjoni dwar il-prevenzjoni tar-riskju u r-reżiljenza fir-rigward tad-diżastri naturali;

[99] COM(2019) 640 final.
[100] COM(2021) 568 final.

trawwem l-iskambju ta' għarfien bejn ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-ġirien tagħhom dwar soluzzjonijiet ta' adattament għat-tibdil fil-klima;

- tgħin identifika soluzzjonijiet għall-faqar tal-"mobilità" marbut maż-żidiet fil-prezzijiet tat-trasport;
- jagħtu kunsiderazzjoni xierqa lir-reġjuni ultraperiferiċi meta jimplimentaw il-Fond ta' Solidarjetà tal-UE[101].

L-enerġija rinnovabbli u l-effiċjenza fl-użu tal-enerġija

Bis-sorsi abbundanti tagħhom ta' enerġija rinnovabbli – solari, eolika, tal-baħar u ġeotermali – ir-reġjuni ultraperiferiċi jistgħu jkunu minn ta' quddiem fit-tranżizzjoni lejn enerġija nadifa li tgħin biex tintlaħaq il-mira tal-UE tan-newtralità klimatika sal-2050. Madankollu, dawn ir-reġjuni jimportaw il-fjuwils fossili biex ikopru l-biċċa l-kbira tal-ħtiġijiet tal-enerġija tagħhom, li jinvolvu emissjonijiet u kostijiet tat-trasport għoljin. Minħabba l-prezzijiet għoljin tal-enerġija aggravati mill-gwerra fl-Ukrajna, ir-riskju ta' faqar enerġetiku qed jiżdied. Id-Direttiva dwar l-Effiċjenza Enerġetika[102] tistieden lill-Istati Membri jtaffu l-faqar enerġetiku u jqisu l-varjazzjonijiet reġjonali fit-temperatura meta jistabbilixxu miri għall-iffrankar tal-enerġija.

Diversi reġjuni ultraperiferiċi (eż. il-Gżejjer Kanarji, l-Azores, Madeira u Réunion) qed jimplimentaw soluzzjonijiet innovattivi għall-produzzjoni tal-enerġija rinnovabbli, b'mod partikolari ġeotermali, li f'xi reġjuni ultraperiferiċi diġà jissodisfaw parti kbira tad-domanda għall-elettriku. L-investiment fil-produzzjoni u l-ħżin tal-enerġija rinnovabbli jista' jżid l-awtonomija enerġetika u jgħin biex tintlaħaq il-mira tal-UE għan-newtralità klimatika għall-2050 u l-miri tal-2030 għat-tnaqqis tal-emissjonijiet u ż-żieda fl-enerġija rinnovabbli. Il-qafas regolatorju tal-UE jistimula l-investimenti fl-enerġija nadifa u f'sistemi żgħar u deċentralizzati tal-enerġija rinnovabbli inkluż fis-settur tat-tisħin u t-tkessiħ[103]. L-istrateġija tal-2020 dwar l-enerġija rinnovabbli lil hinn mill-kosta[104] tenfasizza l-potenzjal tar-reġjuni ultraperiferiċi bħala pijunieri fid-dekarbonizzazzjoni tal-gżejjer. Il-fondi tal-politika ta' koeżjoni, l-inizjattiva dwar l-Enerġija Nadifa għall-gżejjer tal-UE, il-faċilità "Soluzzjonijiet Ġodda tal-Enerġija Ottimizzati għall-Gżejjer (NESOI)" u l-RRF jistgħu jappoġġaw it-tranżizzjoni enerġetika. Il-programm LIFE jista' jiffinanzja l-introduzzjoni tat-teknoloġija, mudelli ġodda ta' negozju, u ħiliet relatati.

Fil-kuntest tal-invażjoni Russa tal-Ukrajna, il-Kummissjoni pproponiet il-pjan tar-REPowerEU biex tiġi indirizzata d-dipendenza enerġetika[105] kif ukoll qafas Temporanju ta' għajnuna mill-Istat għall-Kriżijiet, li joffri appoġġ biex ikopri l-kostijiet addizzjonali li jirriżultaw miż-żidiet fil-prezzijiet tal-gass u tal-elettriku[106].

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jiżguraw li l-leġiżlazzjoni nazzjonali/reġjonali tħeġġeġ l-enerġija rinnovabbli u l-effiċjenza enerġetika; jirriflettu s-sitwazzjoni tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-pjanijiet nazzjonali dwar l-enerġija u l-klima;

[101] Dikjarazzjoni tas-CPRUP ta' Novembru 2021, pożizzjoni Komuni tal-Istati Membri u r-reġjuni ultraperiferiċi ta' Jannar 2022.
[102] Id-Direttiva 2012/27/UE.
[103] COM(2021) 557 final.
[104] COM(2021) 741 final.
[105] COM(2022) 108 final.
[106] C(2022) 1890 final.

- jipprovdu appoġġ immirat lill-unitajiet domestiċi affettwati mill-faqar enerġetiku;
- jinvestu fl-enerġija rinnovabbli u fl-effiċjenza enerġetika filwaqt li jesploraw il-vantaġġi naturali; jappoġġaw lir-reġjuni ultraperiferiċi fl-applikazzjoni ta' soluzzjonijiet tal-enerġija rinnovabbli fuq skala żgħira għal żoni remoti biex jegħlbu n-nuqqasijiet fl-infrastruttura tal-enerġija;
- jintegraw l-iżvilupp tal-enerġija rinnovabbli lil hinn mill-kosta fil-pjanijiet spazjali marittimi, kif previst fl-istrateġija tal-enerġija rinnovabbli lil hinn mill-kosta;
- jiżguraw li r-reġjuni ultraperiferiċi jitqiesu fil-miżuri ta' appoġġ tar-REPowerEU.

Il-Kummissjoni se:

- trawwem riċerka dwar grilji intelliġenti, ħżin tal-enerġija, enerġija tal-baħar, enerġija rinnovabbli;
- tqis l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi fl-Istrateġija tal-UE dwar l-Enerġija Solari;
- trawwem l-iskambju ta' esperjenza dwar il-ġestjoni innovattiva tal-enerġija, eż. fi ħdan l-Interreg;
- tipprovdi studju dwar it-tranżizzjoni tal-enerġija nadifa fil-gżejjer tal-UE, inklużi r-reġjuni ultraperiferiċi; tappoġġa t-tranżizzjoni enerġetika tagħhom permezz tal-Inizjattiva dwar l-Enerġija Nadifa għall-Gżejjer tal-UE u n-NESOI.

L-ekonomija ċirkolari

Minħabba d-dipendenza tagħhom fuq l-importazzjonijiet tar-riżorsi, il-ġenerazzjoni għolja tal-iskart xprunata mit-turiżmu u mill-esportazzjonijiet tal-iskart, ir-reġjuni ultraperiferiċi jistgħu jibbenefikaw ħafna minn soluzzjonijiet ta' ekonomija ċirkolari. Huwa f'dan il-kuntest li l-pjan ta' azzjoni tal-ekonomija ċirkolari tal-2020[107] jippromwovi soluzzjonijiet imfassla apposta għal dawn ir-reġjuni. Il-biċċa l-kbira tar-reġjuni ultraperiferiċi fasslu pjanijiet ta' azzjoni tal-ekonomija ċirkolari li jinkludu l-produzzjoni u l-konsum sostenibbli u l-ġestjoni tal-iskart. Il-fondi tal-UE jistgħu jgħinu: il-FEŻR u l-FSE+ jistgħu jappoġġaw l-infrastruttura u t-taħriġ; il-programm LIFE jista' jiffinanzja diversi proġetti, pereżempju dwar il-ġestjoni tal-iskart, u l-FEMSA jista' jappoġġa l-ġbir u t-trattament tal-iskart fil-baħar. Fl-2014-2020, il-FEŻR appoġġa proġetti, eż. fl-Azores biex jirkupra l-iskart mil-landfills, iżid l-użu mill-ġdid tar-riżorsi naturali u jiddekontamina l-ħamrija.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- iżidu l-isforzi dwar l-immaniġġjar tal-iskart, b'mod partikolari dwar it-titjib taċ-ċirkolarità fl-immaniġġjar u t-trattament tal-iskart bijoloġiku u fit-tnaqqis tal-iskart permezz tal-użu mill-ġdid jew it-tiswija; iħalltu u jikkombinaw fondi ma' strumenti finanzjarji, jużaw l-istrument ta' "Assistenza Ekoloġika";
- ifasslu u jimplimentaw pjanijiet ta' azzjoni dwar l-ekonomija ċirkolari u l-użu tat-TAIEX-REGIO PEER 2 PEER biex jiġi ffaċilitat it-tagħlim konġunt ma' awtoritajiet reġjonali oħra.

Il-Kummissjoni se:

- tqis l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi meta tipproponi li jiġu armonizzati sistemi separati għall-ġbir tal-iskart kif previst fil-pjan ta' azzjoni dwar l-ekonomija ċirkolari;

[107] COM(2020) 98 final.

– tappoġġa l-effiċjenza fir-riżorsi u ċ-ċirkolarità f'dawn ir-reġjuni; trawwem l-iskambju ta' prattiki tajbin permezz tal-Pjattaforma tal-Partijiet Ikkonċernati tal-Ekonomija Ċirkolari.

2.3.2. TRAWWIM TAT-TRANŻIZZJONI DIĠITALI: IL-ĦOLQIEN TA' OPPORTUNITAJIET ĠODDA

Id-diġitalizzazzjoni tista' tlaqqa' flimkien lin-nies, lis-servizzi u lin-negozji irrispettivament mill-post tagħhom, u, bħala tali, tgħin biex jingħelbu l-limitazzjonijiet tal-bogħod tar-reġjuni ultraperiferiċi. Il-viżjoni tal-Kumpass Diġitali tal-2030[108] għat-trasformazzjoni diġitali tista' tiggwida t-tranżizzjoni, inkluż l-introduzzjoni tal-infrastruttura diġitali u l-iżvilupp tal-ħiliet diġitali.

Diversi fondi tal-UE jistgħu jappoġġaw l-investiment fl-infrastruttura diġitali. Il-programm Ewropa Diġitali[109] jsaħħaħ il-kapaċitajiet diġitali kritiċi tal-UE u jfittex li jgħin biex jitnaqqas id-distakk diġitali bejn l-Ewropa u r-reġjuni ultraperiferiċi. Il-programm ta' ħidma taċ-Ċentri Ewropej tal-Innovazzjoni Diġitali għall-2021-2023[110] iħeġġeġ lill-Istati Membri jindirizzaw il-ħtiġijiet diġitali tar-reġjuni ultraperiferiċi tagħhom. Barra minn hekk, il-programm tal-FNE jista' jappoġġa l-infrastruttura sostenibbli u l-integrazzjoni tan-network: il-programm diġitali ta' ħidma[111] tagħha tal-2021-2025 jista' jappoġġa l-kejbils taħt il-baħar u l-konnettività bis-satellita. Il-FEŻR se jkompli jikkontribwixxi għal soċjetà diġitali inklużiva f'dawn ir-reġjuni. Bil-Pjan ta' Azzjoni tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, l-UE għandha l-għan li tipprovdi lil mill-inqas 80 % tal-adulti tal-UE b'ħiliet diġitali bażiċi. Il-Komunikazzjoni Insawru l-Futur Diġitali tal-Ewropa[112] u l-pjan ta' azzjoni għall-Edukazzjoni Diġitali għandhom l-għan li jappoġġaw l-edukazzjoni u l-ħiliet diġitali. Il-FEŻR jappoġġa l-iżvilupp tal-ħiliet permezz tal-infrastruttura edukattiva.

Barra minn hekk, il-proposta għal programm ta' konnettività sikura tal-UE[113] tistabbilixxi sistema ta' konnettività bbażata fuq l-ispazju biex tiżgura aċċess dinji għal servizzi ta' komunikazzjoni bis-satellita sikuri għall-utenti governattivi, u tgħaqqad l-amministrazzjonijiet. Barra minn hekk, l-inizjattivi ewlenin spazjali tal-UE Copernicus, Galileo u EGNOS[114] jipprovdu data u servizzi ta' prestazzjoni għolja ħafna li jistgħu jippermettu t-tranżizzjoni diġitali ta' setturi sħaħ tal-ekonomiji tar-reġjuni ultraperiferiċi, inklużi l-agrikoltura u t-trasport. Id-*data* Spazjali tal-UE hija utli wkoll għas-servizzi tal-protezzjoni ċivili u għall-monitoraġġ tal-ambjent. Ir-reġjuni ultraperiferiċi jistgħu jibbenefikaw minn għodod tal-UE u nazzjonali bħall-Fondi Strutturali u ta' Investiment u l-pjanijiet Nazzjonali għall-Irkupru u r-Reżiljenza, kif ukoll il-programm Orizzont Ewropa, InvestEU, jew l-Inizjattiva ta' Intraprenditorija Spazjali ta' Cassini.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jindirizzaw il-ħtiġijiet tar-reġjuni ultraperiferiċi meta jiddeżinjaw entitajiet kandidati għan-network ta' Ċentri Ewropej ta' Innovazzjoni Diġitali, f'konformità mal-programm Ewropa Diġitali;
- jaħtfu l-opportunitajiet biex jiffinanzjaw l-infrastruttura diġitali u l-konnettività taħt il-programm FNE (eż. il-kejbils taħt il-baħar u l-konnessjonijiet bis-satellita), u taħt il-

108 COM(2021) 118 final.
109 Ir-Regolament (UE) 2021/694.
110 C(2021) 7911 final.
111 C(2021) 9463 final.
112 COM(2020) 67 final.
113 COM(2022) 57 final.
114 Jenħtieġ li s-servizzi pprovduti minn EGNOS ikopru t-territorji li ġeografikament jinsabu fl-Ewropa, inklużi l-Azores, il-Gżejjer Kanarji u Madeira, sa tmiem l-2026 (ir-Regolament (UE) 2021/696 li jistabbilixxi l-Programm Spazjali tal-Unjoni u l-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għall-Programm Spazjali).

programm Ewropa Diġitali;

- jappoġġaw il-ħiliet diġitali fl-edukazzjoni u t-taħriġ, bl-użu tal-opportunitajiet kollha ta' finanzjament tal-UE[115], inkluż billi jiġu promossi sħubijiet tal-ħiliet skont il-patt għall-ħiliet.

Il-Kummissjoni se:

- tanalizza l-użu ta' soluzzjonijiet diġitali fir-reġjuni ultraperiferiċi u tgħinhom jaħtfu l-opportunitajiet u appoġġ skont il-programmi tal-UE kif propost mir-reġjuni ultraperiferiċi; tesplora l-possibbiltajiet biex tappoġġa n-networks satellitari biex tiġi żgurata l-konnettività fl-oqsma kollha;
- tipproponi ċentri jew entitajiet addizzjonali biex tkopri l-ħtiġijiet tar-reġjuni ultraperiferiċi, f'kooperazzjoni mal-Istati Membri, jekk in-network taċ-Ċentri ta' Innovazzjoni Diġitali inizjali ma jkoprix il-ħtiġijiet diġitali tagħhom;
- trawwem l-iskambju ta' informazzjoni u prattiki tajbin; tkompli tiffaċilita l-parteċipazzjoni tar-reġjuni ultraperiferiċi fin-Network tal-Uffiċċji ta' Kompetenza fil-Banda Wiesgħa;
- tippromwovi l-litteriżmu diġitali bażiku permezz ta' fondi u programmi tal-UE bħall-Erasmus+ u l-FSE+, kif ukoll ħiliet diġitali avvanzati permezz tal-programm Ewropa Diġitali;
- tippromwovi l-adozzjoni tad-data, is-servizzi u l-applikazzjonijiet spazjali tal-UE li jippermettu d-diġitalizzazzjoni tal-ekonomiji tar-reġjuni ultraperiferiċi.

3. Kooperazzjoni ma' reġjuni Ewropej oħra, ma' pajjiżi ġirien u lil hinn minnhom

Interreg u kooperazzjoni mal-istrumenti ta' finanzjament tal-Ewropa Globali u tal-Pajjiżi u t-Territorji extra-Ewropej

Il-lokalità tar-reġjuni ultraperiferiċi isservi ta' assi uniku għar-relazzjonijiet esterni tal-UE u għall-projezzjoni tal-interessi u l-valuri tagħna. Jagħmlu lill-UE attur tabilħaqq globali. F'konformità mal-istrateġija tal-Portal Globali tal-UE, il-kooperazzjoni mal-pajjiżi u t-territorji ġirien hija essenzjali wkoll għall-iżvilupp ekonomiku u l-integrazzjoni reġjonali ta' dawn ir-reġjuni. Ir-rispondenti għall-konsultazzjoni pubblika għażlu tali kooperazzjoni bħala waħda mill-aqwa ħames prijoritajiet. Il-Ftehim ta' Sħubija UE/Afrika-Karibew-Paċifiku (AKP) li nbeda fl-2021 jinkoraġġixxi l-kooperazzjoni tal-istati AKP mal-PTEE u mar-reġjuni ultraperiferiċi, eż. fil-kummerċ, fl-enerġija, fid-diġitalizzazzjoni, fit-tibdil fil-klima, fl-ambjent u fit-turiżmu.

Ir-reġjuni ultraperiferiċi kollha jipparteċipaw fi programmi ta' Kooperazzjoni Territorjali Ewropea Interreg li jappoġġaw il-kooperazzjoni bejn ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-pajjiżi jew it-territorji ġirien. Madankollu, il-kooperazzjoni għadha limitata minħabba kwistjonijiet regolatorji, amministrattivi, baġitarji u politiċi[116]. Il-Kummissjoni ssimplifikat il-proċeduri biex tiffaċilita l-kooperazzjoni: fl-2021-2027, il-programmi ffinanzjati b'mod konġunt mill-FEŻR (ir-reġjuni ultraperiferiċi), l-Ewropa Globali (pajjiżi terzi) jew id-Deċiżjoni dwar l-Assoċjazzjoni Ekstra-Ewropea (PTEE) isegwu sett uniku ta' regoli. Minbarra l-appoġġ għall-kooperazzjoni ma' reġjuni oħra tal-UE, inkluż permezz tal-programm Interreg Ewropa, l-UE allokat EUR 281 miljun taħt il-FEŻR biex tappoġġa l-kooperazzjoni bejn ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-ġirien tagħhom, u EUR 15-il miljun biex tappoġġa l-kooperazzjoni bejn il-PTEE u sħab oħra,

[115] L-opinjoni ECO/567 tal-KESE titlob miżuri biex jiġi żgurat l-aċċess diġitali fir-reġjuni ultraperiferiċi.

[116] Xi pajjiżi sħab tal-programm dwar l-Oċean Indjan tal-Interreg ma jirrikonoxxux lil Mayotte bħala reġjun ultraperiferiku Franċiż.

waqt li qed tiffaċilita proġetti konġunti bħal korsijiet universitarji, il-kooperazzjoni bejn l-isptarijiet, jew faċilitajiet finanzjarji. Il-programm Orizzont Ewropa jew LIFE jistgħu jappoġġaw ukoll il-kooperazzjoni.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– janalizzaw l-opportunitajiet u jegħlbu l-ostakli għall-kooperazzjoni reġjonali bħala parti mill-objettiv speċifiku l-ġdid tal-Interreg dwar governanza aħjar fil-programmi tagħhom tal-Interreg;

– jużaw il-FEŻR għal kooperazzjoni ma' Stati Membri oħra, ma' pajjiżi terzi jew mal-PTEE[117].

Il-Kummissjoni se:

– tiffaċilita l-implimentazzjoni ta' proġetti ffinanzjati b'mod konġunt mill-FEŻR, l-Ewropa Globali, u d-Deċiżjoni dwar l-Assoċjazzjoni Ekstra-Ewropea, f'koordinazzjoni mal-benefiċjarji;

– timmappja opportunitajiet u sfidi ta' kooperazzjoni reġjonali għal kull baċir, tidentifika oqsma ewlenin għall-kooperazzjoni; tiżviluppa opportunitajiet u tappoġġa l-kollaborazzjoni; trawwem skambji għal kull baċir;

– tqis ir-rwol u l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi meta tirrevedi l-istrateġiji ġeografiċi; tinkludi dawn ir-reġjuni f'mekkaniżmi ta' konsultazzjoni, kif propost mir-reġjuni ultraperiferiċi.

Kummerċ

Il-prossimità tar-reġjuni ultraperiferiċi għal pajjiżi terzi toffri opportunitajiet għall-kummerċ u l-kooperazzjoni. Madankollu, dawn ir-reġjuni jiffaċċjaw kompetizzjoni minn pajjiżi tal-madwar, li jipproduċu oġġetti simili b'kost aktar baxx bi standards tas-saħħa, tas-sikurezza u ambjentali aktar baxxi.

Il-Kummissjoni se tkompli tqis il-prodotti sensittivi tar-reġjuni ultraperiferiċi fin-negozjar ta' ftehimiet ta' kummerċ ħieles (FTA), filwaqt li tivvaluta l-impatti u l-opportunitajiet potenzjali, u tieħu miżuri fil-każ ta' impatti negattivi potenzjali, inklużi klawżoli ta' salvagwardja. Il-valutazzjonijiet tal-impatt fuq is-sostenibbiltà li jappoġġaw in-negozjati dwar il-ftehim ta' kummerċ ħieles bejn l-UE u l-Indoneżja u dwar il-Ftehim Globali mal-Messiku janalizzaw l-interessi tar-reġjuni ultraperiferiċi[118]. Il-Ftehim bejn l-UE u l-Mercosur tal-2019 jinkludi dispożizzjonijiet biex jiġi evitat tfixkil fis-swieq ta' dawn ir-reġjuni kkawżat mill-importazzjonijiet mill-Mercosur[119]. B'mod parallel, ir-reġjuni ultraperiferiċi huma mħeġġa jaħtfu l-opportunitajiet tal-FTAs, b'mod partikolari ma' pajjiżi fir-reġjun ġeografiku tagħhom, fid-dawl tal-integrazzjoni tagħhom fil-ktajjen tal-valur globali u reġjonali[120]. Barra minn hekk, il-Kummissjoni pproponiet li testendi u li ttejjeb il-leġiżlazzjoni tal-UE li tipprovdi esklussivament

117 Skont l-Artikolu 63(4) tar-Regolament (UE) Nru 2021/1060.

118 Sustainability impact assessment (SIA) in support of Free Trade Agreement (FTA) negotiations between the European Union and the Republic of Indonesia: Rapport Finali (ec.europa.eu); Sustainability Impact Assessment (SIA) in support of the negotiations for the modernisation of the trade part of the Global Agreement with Mexico (ec.europa.eu)

119 EU-Mercosur trade agreement: the agreement in principle (ec.europa.eu)

120 Ara wkoll il-Komunikazzjoni dwar ir-Rieżami tal-Politika Kummerċjali (ec.europa.eu)

regoli speċifiċi dwar it-tassazzjoni u d-dwana għar-reġjuni ultraperiferiċi, li ġiet adottata mill-Kunsill[121].

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri biex:

– jinvolvu lir-reġjuni ultraperiferiċi meta jsawru l-pożizzjoni tagħhom dwar il-ftehimiet kummerċjali;

– jidentifikaw opportunitajiet kummerċjali għar-reġjuni ultraperiferiċi u jappoġġaw il-kapaċità kummerċjali u l-integrazzjoni tagħhom fil-ktajjen tal-valur reġjonali u globali.

Il-Kummissjoni se:

– tkompli tqis it-tħassib tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-valutazzjonijiet tal-impatt għas-sostenibbiltà tagħha, fil-kuntest tan-negozjati dwar il-ftehimiet kummerċjali;

– tkompli ttejjeb it-trasparenza fin-negozjati u fl-implimentazzjoni ta' ftehimiet ta' kummerċ ħieles fir-reġjuni ultraperiferiċi billi tiżgura l-parteċipazzjoni tal-partijiet ikkonċernati tagħhom fid-djalogi, fil-konsultazzjonijiet u fil-gruppi konsultattivi tas-soċjetà ċivili, kif propost mir-reġjuni ultraperiferiċi[122];

– tinforma u tqajjem kuxjenza fir-reġjuni ultraperiferiċi dwar il-potenzjal tal-ftehim kummerċjali eżistenti bejn l-UE u pajjiżi terzi;

– tippromwovi l-"Aċċess għas-Swieq", il-helpdesk il-ġdid tal-UE għall-kummerċ fir-reġjuni ultraperiferiċi, biex tgħinhom jieħdu vantaġġ mill-ftehimiet kummerċjali u mill-esportazzjoni lejn swieq terzi.

Il-Migrazzjoni

Xi reġjuni ultraperiferiċi jesperjenzaw pressjoni migratorja qawwija minn pajjiżi ġirien, b'mod partikolari l-Gżejjer Kanarji, il-Guyana Franċiża, Mayotte u Saint Martin. Fl-2019 biss, aktar minn 27 000 persuna ppruvaw jidħlu f'Mayotte (ekwivalenti għal 10 % tal-popolazzjoni tiegħu)[123], u fl-2021, aktar minn 23 000 persuna waslu fil-Gżejjer Kanarji[124]. Huwa stmat li 12 % tal-popolazzjoni tal-Guyana Franċiża huma migranti irregolari. Hemm bżonn ta' azzjonijiet xierqa u **mfassla apposta** biex jiġu ġestiti l-isfidi speċifiċi tal-migrazzjoni fir-reġjuni ultraperiferiċi fir-rigward tal-provvista ta', eż. kundizzjonijiet u proċeduri ta' akkoljenza għal dawk li jfittxu l-ażil, ġestjoni u kontroll tal-fruntieri, integrazzjoni tal-migranti. Hemm bżonn ta' enfasi speċifika fuq minorenni mhux akkumpanjati.

Il-finanzjament tal-UE jista' jappoġġa u jikkomplementa l-finanzjament reġjonali u nazzjonali f'dawn iż-żoni. Skont ir-Regolamenti tal-UE li jistabbilixxu l-Fond għall-Migrazzjoni u l-Ażil (AMIF), l-Istrument għall-Appoġġ Finanzjarju għall-Ġestjoni tal-Fruntieri u għall-Viżi (BMVI), u l-Fond għas-Sigurtà Interna (ISF), l-Istati Membri kkonċernati għandhom jiżguraw li l-istrateġiji u l-programmi nazzjonali tagħhom taħt dawn il-fondi jindirizzaw l-isfidi speċifiċi li

[121] Id-Deċiżjonijiet tal-Kunsill (UE) 2020/1790, (UE) 2020/1791, (UE) 2020/1792, (UE) 2021/991; Ir-Regolament tal-Kunsill (UE) 2021/2048.

[122] Id-dikjarazzjoni tas-CPRUP ta' Novembru 2021, kif ukoll kif mitlub mir-rispondenti għall-konsultazzjoni pubblika.

[123] Stqarrija għall-Istampa mill-Ministeru Franċiż għall-Affarijiet Interni u l-Ministru għat-Territorji Ekstra-Ewropej fil-11 ta' Frar 2021.

[124] Sors: Id-Drittijiet EwroMed u l-UNHCR.

jiffaċċjaw ir-reġjuni ultraperiferiċi fil-ġestjoni tal-migrazzjoni[125]. Barra minn hekk, il-patt propost dwar il-migrazzjoni u l-ażil[126] għandu l-għan li jipprevjeni l-migrazzjoni irregolari, u jiżgura l-ażil għal dawk fil-bżonn.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

- jiżguraw li l-istrateġiji u l-programmi nazzjonali taħt il-fondi tal-UE AMIF, BMVI, u ISF jindirizzaw sfidi speċifiċi għar-reġjuni ultraperiferiċi fil-ġestjoni tal-migrazzjoni kif previst fir-regolamenti li joħolqu dawn il-fondi; jiżguraw il-kooperazzjoni fl-implimentazzjoni ta' strateġiji u programmi tal-UE, nazzjonali u reġjonali relatati mal-migrazzjoni, fir-reġjuni ultraperiferiċi; jipprovdu kundizzjonijiet speċifiċi għal minorenni mhux akkumpanjati;
- jiksbu sinerġiji fl-użu tal-fondi tal-UE biex jiġu indirizzati l-isfidi ffaċċjati mir-reġjuni ultraperiferiċi fil-ġestjoni tal-migrazzjoni u jiddedikaw finanzjament xieraq;
- jinvolvu l-awtoritajiet reġjonali u l-partijiet ikkonċernati fit-tfassil u fl-implimentazzjoni ta' programmi bħal dawn.

Il-Kummissjoni se:

- timmonitorja l-applikazzjoni tal-approċċ ta' sħubija fl-ipprogrammar u fl-implimentazzjoni nazzjonali taħt ġestjoni kondiviża, biex tiżgura li l-programmi nazzjonali taħt AMIF, BMVI u ISF jindirizzaw l-isfidi speċifiċi tal-migrazzjoni fir-reġjuni ultraperiferiċi u t-theddid emerġenti li dawn ir-reġjuni ultraperiferiċi qed jiffaċċaw;
- tappoġġa s-sensibilizzazzjoni fir-rigward tar-reġjuni ultraperiferiċi u tħeġġeġ lill-awtoritajiet lokali u reġjonali jużaw il-potenzjal offrut mill-fondi tal-UE biex jindirizzaw in-nuqqasijiet u l-ħtiġijiet lokali; tippromwovi sinerġiji bejn diversi fondi tal-UE biex jiġu indirizzati l-isfidi tal-migrazzjoni u s-sigurtà;
- timmonitorja s-sitwazzjoni tal-migrazzjoni fir-reġjuni ultraperiferiċi partikolarment esposti għall-influssi migratorji u tappoġġa lill-Istati Membri fit-tfassil ta' soluzzjonijiet imfassla apposta kif xieraq;
- tuża l-Programmi ta' Ħidma tal-Faċilitajiet Tematiċi taħt l-AMIF, il-BMVI u l-ISF biex tgħin biex jiġu indirizzati l-isfidi tal-migrazzjoni ta' dawn ir-reġjuni inklużi miżuri ta' appoġġ għal minorenni mhux akkumpanjati.

4. SĦUBIJA, DJALOGU U APPOĠĠ IMSAĦĦA

L-integrazzjoni tal-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi tibqa' prijorità tal-Kummissjoni biex jiġi żgurat li l-politiki, il-leġiżlazzjoni, il-fondi u l-programmi tal-UE jiġu adattati għal dawn ir-reġjuni kif stabbilit fl-Artikolu 349 tat-TFUE. Il-Kummissjoni qieset b'mod sistematiku t-tħassib ta' dawn ir-reġjuni fit-tfassil tal-politika tagħha. Fl-2021 biss, il-Kummissjoni rriflettiet l-ispeċifiċitajiet ta' dawn ir-reġjuni fi kważi 30 proposta leġiżlattiva, inizjattiva ta' politika u programm ta' ħidma, eż. taħt Orizzont Ewropa, il-FNE, LIFE, il-FEMSA, Erasmus+ u Ewropa Diġitali. Il-Linji Gwida għal Regolamentazzjoni Aħjar[127] ikomplu jsaħħu l-valutazzjonijiet tal-impatt territorjali biex jivvalutaw l-impatt tal-proposti leġiżlattivi fuq reġjuni speċifiċi inklużi r-reġjuni ultraperiferiċi.

---

125 Ir-Regolament (UE) 2021/1147, Premessa 64; Ir-Regolament (UE) 2021/1148, Premessa 63; Ir-Regolament (UE) 2021/1149, Premessa 58: kollha jiddikjaraw li l-Istati Membri rilevanti jeħtiġilhom jiżguraw li l-programmi nazzjonali tagħhom jindirizzaw l-isfidi speċifiċi li r-reġjuni ultraperiferiċi jiffaċċaw fil-ġestjoni tal-migrazzjoni.

126 COM(2020) 609 final.

127 COM(2021) 219 final.

Ir-reġjuni ultraperiferiċi jistgħu jibbenefikaw minn ħafna opportunitajiet ġodda għal appoġġ skont il-politiki tal-UE biex jgħinuhom isawru, jimplimentaw u jiffinanzjaw l-istrateġiji ta' żvilupp reġjonali mfassla apposta tagħhom. Il-Kummissjoni hija impenjata li tgħin lil dawn ir-reġjuni jwettqu r-riformi u l-investimenti meħtieġa, u jaħtfu l-opportunitajiet u s-sinerġiji fil-programmi tal-UE u jtejbu l-kapaċità amministrattiva, u qed toħloq għodda konsultattiva għal dan il-għan. Il-Kummissjoni torganizza laqgħat regolari ta' livell għoli u sessjonijiet ta' gruppi ta' ħidma mar-reġjuni ultraperiferiċi u l-Istati Membri tagħhom u hija impenjata li ssaħħaħ id-djalogu biex tifhem aħjar it-tħassib tan-nies li jgħixu f'dawn ir-reġjuni u biex tqajjem kuxjenza dwar il-politiki tal-UE. Hija ppromwoviet id-djalogi taċ-ċittadini u ċ-Ċentri Europe Direct f'dawn ir-reġjuni.

Il-Kummissjoni tħeġġeġ lill-Istati Membri kkonċernati u lir-reġjuni ultraperiferiċi biex:

– jiżviluppaw flimkien pjanijiet ta' żvilupp reġjonali għal kull reġjun ultraperiferiku li jindirizzaw il-ħtiġijiet ta' kull reġjun; jidentifikaw l-ostakli u l-oqsma għar-riforma; jiżviluppaw u jinvestu f'assi speċifiċi u f'vantaġġi komparattivi; jistabbilixxu prijoritajiet; u jallokaw il-finanzjament kif xieraq;

– jaħtfu l-opportunitajiet speċifiċi kollha għar-reġjuni ultraperiferiċi skont l-inizjattivi ta' politika u l-leġiżlazzjoni, il-programmi u l-fondi tal-UE;

– jiżviluppaw il-kapaċità amministrattiva ġenerali, jipparteċipaw fl-inizjattivi ta' bini tal-kapaċità amministrattiva tal-Kummissjoni[128]; jużaw assistenza teknika biex iħejju proġetti kbar; jużaw għodod eżistenti tal-UE eż. Jaspers[129]; jibnu l-kapaċità li jipparteċipaw fi programmi kompetittivi;

– jagħmlu użu mit-TSI biex jitolbu appoġġ għal riformi ewlenin, b'mod partikolari fl-oqsma ta' din il-Komunikazzjoni; l-applikazzjonijiet multireġjonali huma partikolarment milqugħa,filwaqt li jippermettu l-ekonomiji ta' skala u l-kondiviżjoni tal-aħjar prattiki;

– ixerrdu fil-livell lokali informazzjoni pprovduta mill-Kummissjoni dwar opportunitajiet ta' finanzjament;

– jestendu l-ġbir tad-*data* fir-reġjuni ultraperiferiċi biex jitnaqqsu l-lakuni eżistenti fl-istatistika reġjonali.

Il-Kummissjoni se:

– tniedi għodod konsultattivi biex jgħinu lir-reġjuni ultraperiferiċi individwali, fuq talba, ifasslu pjanijiet ta' żvilupp reġjonali, riformi u aġendi ta' investiment; tippermetti sinerġiji bejn l-opportunitajiet taħt il-fondi u l-programmi tal-UE;

– tħeġġeġ talbiet mir-reġjuni ultraperiferiċi għal appoġġ mit-TSI għall-għarfien espert tekniku mfassal apposta biex jitfasslu u jiġu implimentati riformi f'firxa wiesgħa ta' oqsma ta' politika; tilħaq lir-reġjuni ultraperiferiċi fit-tnedijiet annwali tal-pajjiżi tat-TSI, bl-għajnuna tal-awtoritajiet ta' koordinazzjoni;

– tibni portal dwar l-opportunitajiet għar-reġjuni ultraperiferiċi biex jibbenefikaw minn fondi, programmi u inizjattivi ta' politika tal-UE; tniedi serje ta' sessjonijiet ta' informazzjoni għal dawn ir-

[128] Pereżempju, azzjoni pilota mal-OECD dwar il-forniment minn qabel tal-kapaċità amministrattiva, TAIEX-REGIO PEER 2 PEER, il-Komunitajiet ta' prattikanti tar-REGIO, il-Qafas ta' Kompetenza, il-patti ta' integrità, il-programm ta' taħriġ għall-esperti.

[129] Joint assistance to support projects in European regions (JASPERS) (ec.europa.eu).

reġjuni dwar il-programmi u l-inizjattivi ewlenin tal-UE, li jilħqu lill-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju, lill-NGOs u lill-pubbliku;

- tanalizza u ssegwi l-proposti mir-reġjuni ultraperiferiċi u l-Istati Membri tagħhom (dikjarazzjoni CPRUP tal-2021, dokument ta' pożizzjoni konġunta tal-2022) fil-grupp ta' ħidma tar-reġjuni ultraperiferiċi;
- tintegra l-ispeċifiċitajiet tar-reġjuni ultraperiferiċi f'inizjattivi, proposti leġislattivi u programmi permezz ta' approċċi mfassla apposta u bbażati fuq il-post, b'valutazzjonijiet tal-impatt territorjali fejn xieraq;
- tkompli tqis l-ispeċifiċitajiet ta' dawn ir-reġjuni fir-reviżjoni tar-regolamenti u l-linji gwida dwar l-għajnuna mill-Istat fis-setturi kollha, abbażi tad-dispożizzjonijiet eżistenti għal dawn ir-reġjuni fil-leġiżlazzjoni tal-UE dwar l-għajnuna mill-Istat;
- tappoġġa l-bini tal-kapaċità amministrattiva, il-pjanijiet direzzjonali relatati u l-patti ta' integrità u l-iskambju tal-għarfien bejn l-awtoritajiet maniġerjali permezz ta' għodod eżistenti[130]; il-kapaċità ta' appoġġ għall-parteċipazzjoni fi programmi kompetittivi;
- issaħħaħ il-komunikazzjoni u d-djalogu mal-awtoritajiet lokali, mas-soċjetà ċivili, man-negozji, mal-pubbliku u maż-żgħażagħ, filwaqt li tibni fuq l-istrutturi eżistenti, inklużi d-djalogi taċ-ċittadini;

tiżviluppa prospettiva strateġika dwar kif ix-xejriet ewlenin se jaffettwaw ir-reġjuni ultraperiferiċi sabiex jitfasslu politiki kif xieraq u jiġi promoss il-ġbir tad-*data* għal politika bbażata fuq l-evidenza.

[130] TAIEX-REGIO PEER 2 PEER (ec.europa.eu) u Komunitajiet ta' prattikanti.

KONKLUŻJONI

Din l-istrateġija mġedda u msaħħa għar-reġjuni ultraperiferiċi hija evidenza tal-impenn sod tal-Kummissjoni għall-iżvilupp u l-prosperità tagħhom. Dan huwa obbligu istituzzjonali, kif stabbilit fl-Artikolu 349 tat-TFUE; imperattiv politiku, billi hemm ħames miljun ċittadin Ewropew li jgħixu f'dawn ir-reġjuni; ħtieġa ekonomika minħabba l-potenzjal mhux sfruttat f'dawn ir-reġjuni, mhux l-inqas l-ekonomija ekoloġika; u investiment ġeostrateġiku, li jsaħħaħ ir-rwol ta' dawn ir-reġjuni bħala gateways tal-Unjoni Ewropea għall-bqija tad-dinja.

It-tqegħid tan-nies fil-qalba ta' din l-istrateġija u l-azzjonijiet futuri jfisser ukoll li jkun żgurat li ċ-ċittadini kollha tal-UE, irrispettivament minn fejn twieldu jew jgħixu, ikollhom aċċess għall-edukazzjoni, it-taħriġ, l-akkomodazzjoni, il-kura tas-saħħa u l-kundizzjonijiet bażiċi tal-għajxien. Hija tagħti importanza lill-għoti ta' opportunitajiet għaż-żgħażagħ biex jilħqu l-potenzjal tagħhom.

Huwa f'dan l-ispirtu li l-Komunikazzjoni tistabbilixxi l-prijoritajiet għal azzjoni tal-UE biex tappoġġa l-irkupru u t-tkabbir sostenibbli fl-aktar reġjuni remoti tagħha, filwaqt li tpoġġi lin-nies l-ewwel, u tgħin biex jitnaqqas id-distakk kbir fil-kwalità tal-ħajja bejn dawn ir-reġjuni u l-bqija tal-UE.

Filwaqt li sforz bħal dan jirrikjedi impenn qawwi fil-livell tal-UE, l-ewwel u qabel kollox jeħtieġ li kull reġjun jiżviluppa l-viżjoni proprja tiegħu ta' rkupru u tkabbir. Minkejja s-similaritajiet, ir-reġjuni ultraperiferiċi tal-UE huma eteroġeni, u l-viżjonijiet ta' żvilupp tagħhom jeħtieġ li jkunu mfassla apposta, deżinjati f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Istat Membru, f'konformità mal-prijoritajiet Ewropej, bl-applikazzjoni tal-prinċipju tas-sħubija, u l-konsultazzjoni fis-setturi kollha tas-soċjetà f'dawn it-territorji. Dan jirrikjedi wkoll prijoritizzazzjoni kemm fil-livell nazzjonali kif ukoll f'dak reġjonali, rieda politika, riformi u kapaċità amministrattiva.

Il-Kummissjoni timpenja ruħha li ssaħħaħ id-djalogu u tippromwovi appoġġ individwalizzat għal dan il-għan. Hija se tkompli taħdem fi sħubija mill-qrib mar-reġjuni ultraperiferiċi u mal-Istati Membri tagħhom u mal-istituzzjonijiet l-oħra, b'mod partikolari mal-Parlament Ewropew u mal-Kunsill, biex tirrifletti l-ispeċifiċitajiet ta' dawn ir-reġjuni fil-politiki rilevanti kollha tal-UE. Se tirdoppja mill-ġdid l-isforzi biex tgħin lil dawn ir-reġjuni jikkapitalizzaw l-assi tagħhom, jisfruttaw l-opportunitajiet bla preċedent ipprovduti mill-politiki tal-UE, mis-suq uniku kif ukoll mill-appoġġ finanzjarju biex jinvestu fil-ġejjieni tagħhom.